

JOMSD

วารสารการจัดการองค์กร และพัฒนาสังคม

**JOURNAL OF ORGANIZATIONAL MANAGEMENT
AND SOCIAL DEVELOPMENT**

ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2567

Vol. 4 No. 2 July – December 2024

ISSN : 3027-7507 (Online)



วารสารการจัดการองค์กร และพัฒนาสังคม
ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2567)

JOMSD

ISSN: 3027-7507 (Online)

Journal of Organizational Management and Social Development

Vol. 4 No. 2 (July – December 2024)

Journal of Organizational Management and Social Development

ไทรวิวัฒน์ 66/3 หมู่ 1 บ้านโคกสี ตำบลโคกสี

อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 40000

โทร. 081 8722268, อีเมล: ad-jomsd24@outlook.com

วารสารการจัดการองค์กร และพัฒนาสังคม
ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2567

เจ้าของ: ไททีวัฒน์ 66/3 หมู่ 1 บ้านโคกสี ตำบลโคกสี อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 40000

บรรณาธิการ:

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรียงดาว ทวะชาลี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กองบรรณาธิการ:

ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกไธสง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ศาสตราจารย์ ดร.วัชระ งามจิตรเจริญ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ศาสตราจารย์ ดร.กนกอร สมปราษฎ์	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
รองศาสตราจารย์ ดร.อิสระ สุวรรณบลด	มหาวิทยาลัยบูรพา
รองศาสตราจารย์ ดร.พุทธรักษ์ ปราบนอก	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.สุขพัฒน์ อนนธ์จารย์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมลศักดิ์ นิลผาย	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุเทน วัชรชีโนรส	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร แสงใส	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้จัดการวารสาร:

ดร.ยุทธพล ทวะชาลี

กำหนดออกเผยแพร่วารสาร:

วารสารการจัดการองค์กร และพัฒนาสังคม มีกำหนดการเผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ ดังนี้

- ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน
- ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม

วารสารการจัดการองค์กร และพัฒนาสังคม

การส่งบทความพิจารณาตีพิมพ์:

ผู้เขียนเตรียมต้นฉบับบทความตามเกณฑ์เงื่อนไขของวารสารและส่งในระบบที่เว็บไซต์วารสาร <https://so17.tci-thaijo.org/index.php/JOMSD/index> เปิดรับพิจารณาบทความเพื่อตีพิมพ์ตลอดทั้งปี

จุดมุ่งหมายและขอบเขต

วารสารการจัดการองค์กร และพัฒนาสังคม (Journal of Organizational Management and Social Development) มีจุดมุ่งหมายเพื่อเผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการ ในสาขาที่เกี่ยวข้องด้านสังคมศาสตร์ ได้แก่ สาขารัฐศาสตร์ สาขารัฐประศาสนศาสตร์ สาขาการจัดการ สาขาการศึกษา และรวมถึงสหวิทยาการเชิงประยุกต์ด้านสังคมศาสตร์ ปีละ 2 ฉบับ โดยทุกบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่าน ทั้งนี้จะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้นิพนธ์บทความและผู้นิพนธ์บทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความเช่นเดียวกัน (Double-Blind Peer Review) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสาร

- บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัย เกี่ยวกับด้านสังคมศาสตร์ และรวมถึงสหวิทยาการเชิงประยุกต์ด้านสังคมศาสตร์
- บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความวิเคราะห์ วิจารณ์หรือเสนอแนวคิดใหม่

บทบรรณาธิการแถลง

วารสารการจัดการองค์กร และพัฒนาสังคม (Journal of Organizational Management and Social Development) ฉบับนี้เป็นปีที่ 4 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2567) ทั้งนี้ทางกองบรรณาธิการยินดีเป็นสื่อกลาง สำหรับนักวิจัย นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาทุกท่าน ที่ประสงค์จะตีพิมพ์เผยแพร่บทความของท่าน ซึ่งจะต้องผ่านการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละสาขาวิชาทางด้านสังคมศาสตร์อย่างเข้มข้น จำนวน 2 ท่าน จึงกล่าวได้ว่า บทความที่ทางวารสารได้เผยแพร่ไปนั้น มีมาตรฐานทางวิชาการ

ดิฉันในฐานะบรรณาธิการวารสาร จึงขอขอบคุณท่านผู้มีส่วนในการสร้างงานวิชาการเหล่านี้ นับตั้งแต่เจ้าของผลงาน ผู้ทรงคุณวุฒิ และคณะกองบรรณาธิการ วารสารนี้ยังคงเป็นแหล่งรองรับผลงานดี ๆ ที่สร้างสรรค์เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาในประเด็นที่เกี่ยวข้องทางวิชาการแก่นักวิชาการ และประชาชนผู้สนใจโดยทั่วไป เพื่อเป็นประโยชน์แก่แวดวงวิชาการต่อไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรียงดาว ทวะชาลี
บรรณาธิการวารสารการจัดการองค์กร และพัฒนาสังคม

สารบัญ

บทความวิจัย

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี <i>ทรงพล โชติกเวชกุล, ชัยยันต์ คุณรักษ์, ไกรสร เดชสิมมา</i>	1-10
หลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาสังคมสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี <i>สุวิทย์ บรรลือฤทธิ์, พระครูปลัดเอกพันธ์ สิริวัฒนเมธี (อินจันทีก)</i>	11-22
การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนด้วยการปลูกพืชหมุนเวียน: กรณีศึกษาการปลูกมันสำปะหลังในนาข้าวหลังฤดูการเก็บเกี่ยวของชุมชนบ้านโนนสวรรค์ ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ <i>พระมหาสมบัติ ฐานวโร, เอกรัตน์ มาพะดุง, พระวีรศักดิ์ จันทวิโส, พระครูสาธุกิจโกศล, พระปรัชญา ชยวฑฺฒโน</i>	23-32
แนวทางการกระจายอำนาจให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ดำเนินงานด้านสาธารณสุขในเขตจังหวัดขอนแก่น <i>ภูกาญจนภุชงค์ ปุสันรัมย์, ทรงพล โชติกเวชกุล</i>	33-42
การบริหารจัดการร้านกาแฟต่อมาตรการช่วยเหลือของภาครัฐของผู้ประกอบการ (ร้านกาแฟ) ในเขตจังหวัดอุดรธานี <i>दनัย ลามคำ, ชัยยันต์ คุณรักษ์, ธนดล ประทุมชัย</i>	43-52

Public participation in preventing and reducing road accidents in Udon Thani Province

Songphon Choutikavatchagul^{1*} Chaiyan Khunrak² and Kraisorn Dessimma²

¹Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand

²Northeastern University, Thailand

*Corresponding author. E-mail: Songphon.cho@mcu.ac.th

ABSTRACT

This research aimed to study 1) the level of public participation in road accident prevention and reduction, 2) the factors affecting public participation in road accident prevention and reduction, and 3) the development of public participation in road accident prevention and reduction in Udon Thani Province. This study is mixed-method research. The sample group is 400 road users in Udon Thani Province. The key informants are 10 traffic officers. The research instruments are questionnaires and interview forms. The statistics used for data analysis are frequency, percentage, multiple regression analysis, and descriptive analysis. The results of the research found that 1) The level of public participation in road accident prevention and reduction in Udon Thani Province is at a moderate level. The ranking from highest to lowest is as follows: accident prevention, meeting to prepare a prevention plan, and accident information system development, respectively. 2) The factors affecting public participation in road accident prevention in Udon Thani Province are community participation and in terms of role awareness, respectively. 3) Guidelines for developing public participation in preventing and reducing road accidents in Udon Thani Province found that (1) there should be a clear policy and plan, (2) modern communication to seek accident information, (3) joint meetings from network partners to coordinate to reduce problems, (4) communication in applying technology, (5) implementing the Disaster Prevention and Mitigation Act, (6) operating the establishment of a Road Safety Center, (7) listening to opinions in making a plan together with the government, (8) repairing damaged roads and repairing various traffic signs, (9) having emergency medical services to provide services to the public in the event of an accident by linking to the network.

Keywords: Public Participation, Accident Prevention and Reduction, Udon Thani Province

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนน ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี

ทรงพล โชติกเวชกุล^{1*} ชัยยันต์ คุณรักษ์² และ ไกรสร เดชสิมมา²

¹มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ประเทศไทย

²มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเทศไทย

*Corresponding author. E-mail: Songphon.cho@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนน 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนน และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนกลุ่มผู้ใช้รถใช้ถนนในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี จำนวน 400 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ เจ้าหน้าที่หน่วยงานจราจร จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ และการพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการขับเคลื่อนการป้องกันอุบัติเหตุ ด้านการประชุมจัดทำแผนการป้องกัน และด้านการพัฒนาระบบข้อมูลอุบัติเหตุ ตามลำดับ 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อป้องกันอุบัติเหตุทางถนนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน และด้านการรับรู้บทบาทตามลำดับ และ 3) แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี พบว่า (1) ควรมีการจัดทำนโยบายแผนงานที่ชัดเจน (2) การสื่อสารที่ทันสมัยเพื่อแสวงหาข้อมูลอุบัติเหตุ (3) ประชุมร่วมกันจากภาคีเครือข่ายในการประสานความร่วมมือลดปัญหา (4) มีการสื่อสารในการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ (5) นำพระราชบัญญัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (6) การปฏิบัติงานจัดตั้งศูนย์อำนวยความสะดวกทางถนน (7) รับฟังข้อคิดเห็นในการจัดทำแผนร่วมกับภาครัฐ (8) ซ่อมแซมถนนที่ชำรุด ซ่อมแซมป้ายจราจรต่าง ๆ (9) มีการบริการแพทย์ฉุกเฉินไว้บริการประชาชนเมื่ออุบัติเหตุโดยเชื่อมโยงกับเครือข่าย

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน, การป้องกันและลดอุบัติเหตุ, จังหวัดอุดรธานี

บทนำ

การเกิดอุบัติเหตุจราจรทางบกที่ได้รับแจ้งในตั้งแต่ปี 2560 เป็นต้นมา พบว่าจำนวนการเกิดอุบัติเหตุยังคงสูงกว่าค่าเฉลี่ยจากการอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นทั้งหมดและเพิ่มขึ้นในแต่ละปีอย่างรวดเร็ว อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากการเฉี่ยวชนกันระหว่างรถจักรยานยนต์กับรถยนต์นั่งส่วนบุคคลมีสาเหตุหลักจากบุคคล อุปรณ์ยานพาหนะ สภาพแวดล้อมและสัญญาณไฟจราจรหรือป้ายบอกทาง ปัญหาอุบัติเหตุทางถนนของประเทศไทยยังคงเป็นปัญหาสำคัญที่สร้างความสูญเสียด้านเศรษฐกิจและส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในชาติสถิติข้อมูลผู้เสียชีวิตสะสมประเทศไทย ปี 2565 มีผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนเฉลี่ยโดยแบ่งเป็นเพศชายร้อยละ 77.73 และเพศหญิงร้อยละ 22.27 ผู้ได้รับบาดเจ็บและผู้เสียชีวิต มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี และแนวโน้มของปัญหายังอยู่ในอัตราที่สูง (สำนักโรคติดต่อกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2560) อย่างไรก็ตามประเทศไทยมีนโยบายที่จะป้องกันควบคุม

การเกิดอุบัติเหตุด้วยวิธีต่าง ๆ ที่จะเกิดอันตรายต่อสุขภาพและทรัพย์สินของประชาชนทั่วประเทศ ทั้งการเกิดอุบัติเหตุทางรถยนต์และรถจักรยานยนต์ในชุมชนและลดอัตราการเสียชีวิต โดยอาศัยกลวิธีของประชาชนเพื่อป้องกันอุบัติเหตุทางถนนเครือข่ายในชุมชนหรือระบบการป้องกันอุบัติเหตุภาคประชาชน จนถึงปัจจุบัน โดยการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อป้องกันอุบัติเหตุทางถนนในแต่ละพื้นที่จึงทำให้ชุมชนในหมู่บ้านต่าง ๆ มีความรู้สึกเป็นเจ้าของและเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการช่วยเหลืองานด้านการป้องกันและลดอุบัติเหตุ โดยได้รับความร่วมมือจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนที่ตระหนักถึงปัญหาของการเกิดอุบัติเหตุในชุมชนตนเองเป็นอย่างดี ส่วนมากประชาชนเป็นผู้ตระหนักถึงปัญหาด้วยตนเองเป็นอย่างดี นั้นเท่ากับว่าเป็นบุคคลที่รู้ถึงกลไกสำคัญในการดำเนินงานทางการป้องกันอุบัติเหตุ คือ ประชาชนเพื่อป้องกันอุบัติเหตุทางถนนในชุมชน ซึ่งเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้านของการป้องกันและลดอุบัติเหตุเบื้องต้นในการเสียชีวิต โดยมีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญในการดำเนินงานป้องกันและลดอุบัติเหตุและคุณภาพชีวิตโดยใช้ระบบและกระบวนการที่มีตัวชี้วัดอย่างมีประสิทธิภาพ คุณเลสิทธิประโยชน์ด้านต่าง ๆ ของประชาชนในหมู่บ้าน และคอยให้คำแนะนำถ่ายทอดความรู้แก่เพื่อนบ้านในเรื่องหรือปัญหาการป้องกันและลดอุบัติเหตุต่าง ๆ ในเบื้องต้น (กรมสนับสนุนบริการสาธารณสุข, 2560)

ปัจจุบันรัฐบาลได้มอบหมายให้กระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่าในทศวรรษต่อไป คนไทยทุกคนจะต้องมีสุขภาพแข็งแรงเพิ่มขึ้นเพื่อสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างยั่งยืนโดยมีเป้าหมาย คือ ประชาชนต้องมีอายุยืนในระยะประมาณ 72 ปี ต่อบุคคล ดังนั้น ภาศเครือข่ายต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการในการดำเนินงานประสานงานระหว่างกลุ่มคนต่าง ๆ เพื่อการเฝ้าระวังป้องกันและลดการเกิดอุบัติเหตุในชุมชนของประเทศให้มีประสิทธิภาพ และมีมาตรการในชุมชนที่จะต้องช่วยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการป้องกันและลดอุบัติเหตุตามท้องถนนของประชาชนในชุมชน ยิ่งในในปี พ.ศ. 2566 ที่ผ่านมารัฐบาลโดยกระทรวงสาธารณสุขได้มีโครงการส่งเสริมเชิงรุก เพื่อส่งเสริมให้มีปฏิบัติการเชิงรุกในการป้องกันและลดการเกิดอุบัติเหตุของประชาชนในท้องถิ่น ส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการดูแลเฝ้าระวังการเกิดอุบัติเหตุในชุมชนอย่างจริงจัง และคอยประสานงานกับหน่วยงานทุกภาคส่วนรวมทั้งการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อป้องกันอุบัติเหตุทางถนนในพื้นที่อย่างรอบด้าน (กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ, 2561)

จังหวัดอุดรธานี โดยการนำของผู้ว่าราชการจังหวัดประธานที่ประชุมเตรียมความพร้อมในการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในช่วงเทศกาล พ.ศ. 2564 ให้มีการรณรงค์เกี่ยวกับการป้องกันและลดอุบัติเหตุมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562 - 2567 อุบัติเหตุส่วนมากเกิดจากปัญหาขับรถเร็วประมาท เมาแล้วขับ ขับตัดหน้ากระชั้นชิด อายุน้อย ขับรถจักรยานยนต์ประมาท จึงเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของผู้ใช้รถใช้ถนนในจังหวัดอุดรธานี ที่มีพื้นที่อยู่ในเขตเกิดอุบัติเหตุ ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อป้องกันอุบัติเหตุทางถนนในพื้นที่จึงควรมีบทบาทอย่างยิ่งในการป้องกันและลดอุบัติเหตุให้กับประชาชนหลาย ๆ ด้าน และเพิ่มการประชาสัมพันธ์ในแนวทางที่ต้องปฏิบัติเป็นที่ยอมรับร่วมกันในการพัฒนารูปแบบ เนื่องจากต้องได้รับการปลูกฝังความรู้ด้านการขับขี่อย่างปลอดภัยเพื่อการป้องกันและลดอุบัติเหตุไปเผยแพร่สู่ชุมชนในการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อป้องกันอุบัติเหตุทางถนนในพื้นที่อย่างไร เพื่อประโยชน์และชีวิตของประชาชนในชุมชน (นวพร จารุณี, 2561)

จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาจากประชาชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน สามารถนำข้อมูลไปเพื่อใช้พัฒนาการมีส่วนร่วมของ

ประชาชนเพื่อป้องกันอุบัติเหตุทางถนนที่จะตอบสนองความต้องการของประชาชนให้เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงผสมผสาน โดยใช้วิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ และวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ประชากร ได้แก่ ประชาชนกลุ่มผู้ใช้รถใช้ถนนในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี จำนวน 23,013 คน (ข้อมูลจาก สถิติผู้ใช้รถใช้ถนนในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เป็นการสุ่มตัวอย่างจากประชากรที่มีจำนวนมาก มีความแตกต่างกันระหว่างหน่วยสุ่มที่สามารถจำแนกออกเป็นชั้นภูมิ เพื่อให้ข้อมูลที่ได้อ้างอิงมีความครบถ้วน ครบคลุม และคำนวณหาจำนวนตัวอย่างตามสูตรทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนกลุ่มผู้ใช้รถใช้ถนนในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี จำนวน 392 คน (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2560)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก คือ เจ้าหน้าที่หน่วยงานจราจร คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง พิจารณาคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สามารให้ข้อมูลองค์ความรู้ ความเป็นมา สภาพปัจจุบัน จำนวน 10 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม ประกอบด้วย 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี และตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี โดยมีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้ 1) ศึกษาแนวคิดทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี ที่สำหรับเป็นแนวทางสำหรับสร้างเครื่องมือวิจัย 2) กำหนดขอบเขตของข้อความคำถามจากตัวแปรที่จะศึกษาให้ครอบคลุมทั้งตัวแปรการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี 3) นำเครื่องมือที่สร้างขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงของเนื้อหา กล่าวคือ คำถามในแต่ละข้อของเครื่องมือจะต้องวัดได้ตรงตามเนื้อหา และพฤติกรรมที่ต้องการวัดโดยการนำคำถามแต่ละข้อไปตรวจสอบ เพื่อพิจารณาความสอดคล้องกับเนื้อหาว่าสอดคล้องตรงตามข้อมูล และตัวชี้วัดที่กำหนด หรือไม่ผลการให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ นำไปคำนวณหาดัชนีความสอดคล้อง 4) นำเครื่องมือที่ผ่านความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน ที่กลุ่มประชากรในเขตจังหวัดขอนแก่น

แล้วนำมาหาความเชื่อมั่น ที่ระดับ 0.832 5) นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้ และปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยต่อไป

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อใช้สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก เสริมการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อต้องการให้ได้องค์ความรู้แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี ใช้สำหรับการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยมีขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์ ดังนี้ 1) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมวิเคราะห์เป็นข้อมูลคำถามเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบในเรื่องแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี 2) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาวางโครงสร้างแบบสัมภาษณ์โดย กำหนดขอบเขตเนื้อหาครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยตามกรอบแนวคิดของการวิจัย และขอคำแนะนำจากที่ปรึกษา เพื่อความสมบูรณ์ในประเด็น และเนื้อหาในแบบสัมภาษณ์ยิ่งขึ้น 3) ผู้วิจัย และคณะได้ร่วมการพัฒนาแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยยิ่งขึ้น และใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและข้อเท็จจริง ที่จะนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ในลำดับต่อไป 4) นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างแล้วนำเสนอให้ที่ปรึกษา และนำไปปฏิบัติในภาคสนามต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม ดังนี้ 1) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่ผ่านการพัฒนาและปรับปรุงจนมีคุณภาพในระดับที่ยอมรับได้ตั้งแต่ 0.50 - 1.00 ไปดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง และผู้ช่วยวิจัยซึ่งผู้วิจัยขอความร่วมมือจากผู้นำชุมชนที่อยู่ในเขตจังหวัดอุดรธานี ก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยชี้แจงเกี่ยวกับรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัยเครื่องมือ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลขั้นตอน และวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนแก่ผู้ช่วยวิจัย 2) การขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม และทำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง 3) ผู้วิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล นำเสนอผู้นำชุมชนแต่ละหมู่บ้านในจังหวัดอุดรธานี 1,862 หมู่บ้าน เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ 4) แจกจ่าย และเก็บแบบสอบถามจากประชากร กลุ่มตัวอย่าง 5. รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 392 ฉบับ ตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนสมบูรณ์แล้วไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ตามขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัย ในลักษณะการวิจัยเอกสาร ได้แก่ ส่วนที่เป็นคำอธิบายจากเอกสาร หนังสือ ตำรา ที่เป็นแนวคิดทฤษฎี รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี 2) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยประสานงาน เพื่อขออนุญาตกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทางโทรศัพท์ แล้วเดินทางไปตามวันเวลาที่นัดหมาย ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยแนะนำตนเอง สร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้วิจัยกับผู้ถูกสัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์การของการสัมภาษณ์ แล้วดำเนินการสัมภาษณ์พูดคุยอย่างเป็นกันเองตามแนวทางการสัมภาษณ์ที่วางไว้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้แสดงทัศนะของตนเองอย่างเต็มที่ เป็นจำนวน 10 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

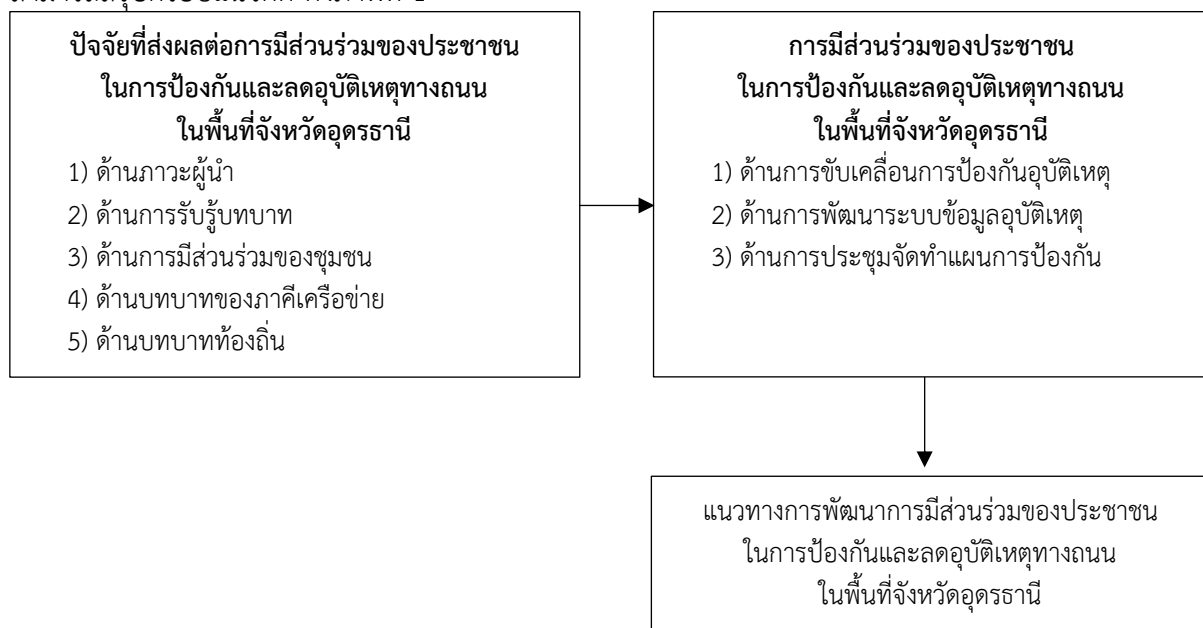
4.1 การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประกอบการอภิปรายผล

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณโดยใช้วิธีการคัดเลือกตัวแปรแบบเป็นลำดับขั้น ประกอบการอภิปรายผล

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยคัดเลือก และจำแนกข้อมูล จัดระเบียบข้อมูลให้เป็นระบบ จัดทำบรรณานุกรมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำข้อมูลไปเขียนเป็นรายงานตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษา “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี” สามารถสรุปกรอบแนวคิด ดังภาพที่ 1



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี

ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี สามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านการขับเคลื่อนการป้องกันอุบัติเหตุ	3.21	0.75	ปานกลาง
ด้านการพัฒนาระบบข้อมูลอุบัติเหตุ	3.07	0.68	ปานกลาง
ด้านการประชุมจัดทำแผนการป้องกัน	3.10	0.37	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.08	0.72	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.08$ S.D.=0.72) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการขับเคลื่อนการป้องกันอุบัติเหตุ ($\bar{X} = 3.21$ S.D.=0.75) ด้านการประชุมจัดทำแผนการป้องกัน ($\bar{X} = 3.10$ S.D.=0.37) และด้านการพัฒนาระบบข้อมูลอุบัติเหตุ ($\bar{X} = 3.07$ S.D.=0.68) ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี สามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี

ลำดับตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือก	B	S.E.	Beta	t	P-value	Collinearity Statistics	
						Tolerance	VIF
ค่าคงที่	2.793	.130		21.441	.000	2.537	3.050
ด้านภาวะผู้นำ (X ₁)	-.084	.018	-.075	-4.752	.341	-.119	-.049
ด้านการรับรู้บทบาท (X ₂)	.502	.043	-.288	-11.754	.000*	-.586	-.418
ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน (X ₃)	.703	.032	.855	21.937	.000*	.640	.766
ด้านบทบาทของภาคีเครือข่าย (X ₄)	.037	.022	.072	1.662	.097	-.007	.080
ด้านบทบาทท้องถิ่น (X ₅)	.005	.017	.003	.268	.789	-.029	.038
SE _{est} = ±.03488 R = 0.979; R ² =0.959; Adj. R ² =0.959; F = 1847.932.; p-value =0.01							

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อป้องกันอุบัติเหตุทางถนนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน (X₃) และ ด้านการรับรู้บทบาท (X₂) มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .703 และ .502 ตามลำดับ และปัจจัยที่ไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อป้องกันอุบัติเหตุทางถนนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำ (X₁) ด้านบทบาทของภาคีเครือข่าย (X₄) และด้านบทบาทท้องถิ่น (X₅) ตามลำดับ

3. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี พบว่า 1) ควรมีการจัดทำนโยบายแผนงานที่ชัดเจน 2) การสื่อสารที่ทันสมัยเพื่อแสวงหาข้อมูลอุบัติเหตุ 3) ประชุมร่วมกันจากภาคีเครือข่ายในการประสานความร่วมมือลดปัญหา 4) มีการสื่อสารในการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ 5) นำพระราชบัญญัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 6) การปฏิบัติงานจัดตั้งศูนย์อำนวยความสะดวกทางถนน 7) รับฟังข้อคิดเห็นในการจัดทำแผนร่วมกับภาครัฐ 8) ซ่อมแซมถนนที่ชำรุดซ่อมแซมป้ายจราจรต่าง ๆ 9) มีการบริการแพทย์ฉุกเฉินไว้บริการประชาชนเมื่ออุบัติเหตุโดยเชื่อมโยงกับเครือข่าย

อภิปรายผล

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการขับเคลื่อนการป้องกันอุบัติเหตุ ด้านการประชุมจัดทำแผนการป้องกัน และด้านการพัฒนาระบบข้อมูลอุบัติเหตุ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อป้องกันอุบัติเหตุทางถนนยังไม่มากเท่าที่ควรและยังไม่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนผู้ใช้รถสัญจรไปมาในการทำกิจกรรมประจำวัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาณุพงษ์ หินหลาย และทิพย์จุฑารัตน์ ผูกจิตต์ (2563) ได้ศึกษาการวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุจังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษาพบว่า ส่วนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อดูรายงานการเกิดอุบัติเหตุในจังหวัดบุรีรัมย์ และดูรายงานพื้นที่เสี่ยงการเกิดอุบัติเหตุจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งมีการประเมินผลความพึงพอใจระบบรายงานพื้นที่เสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุจังหวัดบุรีรัมย์แบบออนไลน์ จากการศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้ระบบพบว่าผู้ใช้มีความพึงพอใจในระดับมาก

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อป้องกันอุบัติเหตุทางถนนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน (X3) และ ด้านการรับรู้บทบาท (X2) มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .703 และ .502 ตามลำดับ และปัจจัยที่ไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อป้องกันอุบัติเหตุทางถนนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำ (X1) ด้านบทบาทของภาคีเครือข่าย (X4) และด้านบทบาทท้องถิ่น (X5) ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าปัจจัยต่าง ๆ ยังไม่มีผลต่อการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนเท่าที่ควรจะเป็นจึงต้องมีการเอาใจใส่ในแต่ละด้านให้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันยิ่งกว่านี้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ นธกร วิโสรัมย์ และคณะ (2565) ได้ศึกษาปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มไม่ขับของวัยรุ่นชาย ตำบลหลักเขต จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมดื่มไม่ขับของวัยรุ่นชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ คือ ตัวแปร ความรู้ ทศนคติการรับรู้ อิทธิพลของเพื่อน การรับรู้อิทธิพลของกฎหมาย กฎจราจร และอิทธิพลของสื่อต่างๆ โดย เมื่อปัจจัยทำนายเพิ่มขึ้น 1 หน่วย โอกาสที่พฤติกรรมดื่มไม่ขับของวัยรุ่นชายเพิ่มขึ้นเป็น 0.39, 193.68, 2.93, 19.28 และ 0.37 เท่า ตามลำดับ ปัจจัยเหล่านี้สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการดื่มไม่ขับซึ่งรถจักรยานยนต์ ได้ร้อยละ 93.60

แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี พบว่า 1) ควรมีการจัดทำนโยบายแผนงานที่ชัดเจน 2) การสื่อสารที่ทันสมัยเพื่อแสวงหาข้อมูลอุบัติเหตุ 3) ประชุมร่วมกันจากภาคีเครือข่ายในการประสานความร่วมมือลดปัญหา 4) มีการสื่อสารในการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ 5) นำพระราชบัญญัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 6) การปฏิบัติงานจัดตั้งศูนย์อำนวยความสะดวกทางถนน 7) รับฟังข้อคิดเห็นในการจัดทำแผนร่วมกับภาครัฐ 8) ช่อมแซมถนนที่ชำรุดซ่อมแซมป้ายจราจรต่าง ๆ 9) มีการบริการแพทย์ฉุกเฉินไว้บริการประชาชนเมื่ออุบัติเหตุโดยเชื่อมโยงกับเครือข่าย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตน์ดาวรรณ คลังกลาง และ ชนิษฐา นันทบุตร (2563) ได้ศึกษารูปแบบการป้องกันและลดความรุนแรงจากอุบัติเหตุในผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลแม่สะเรียง อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า ชุมชนมีการจัดการ 2 ลักษณะ คือ (1) การป้องกันและลดความรุนแรงจากอุบัติเหตุในผู้สูงอายุโดยผู้สูงอายุ และครอบครัว และ (2) การป้องกันและลดความรุนแรงจากอุบัติเหตุในผู้สูงอายุโดยชุมชน (3) การหนุนเสริมกลุ่ม องค์กรชุมชนร่วมจัดการ (4) สร้างวัฒนธรรมการอาสา ดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุในชุมชน (5) การสร้างการเข้าถึงบริการอย่างรวดเร็วและปลอดภัย และ (6) การบูรณาการ งานการดูแลผู้สูงอายุเข้าสู่งานประจำ ซึ่งเป็นแนวทางให้แก่พยาบาลชุมชนดำเนินการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชนให้ปลอดภัยและลดปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุที่นำไปสู่ความพิการ ทูพพลภาพ และเสียชีวิตได้สอดคล้องกับบริบททางสังคม วัฒนธรรม

สรุปผลการวิจัย

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการขับเคลื่อนการป้องกันอุบัติเหตุ ด้านการประชุมจัดทำแผนการป้องกัน และด้านการพัฒนาระบบข้อมูลอุบัติเหตุ ตามลำดับ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อป้องกันอุบัติเหตุทางถนนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน และด้านการรับรู้บทบาท ตามลำดับ แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี พบว่า 1) ควรมีการจัดทำนโยบายแผนงานที่ชัดเจน 2) การสื่อสารที่ทันสมัยเพื่อแสวงหาข้อมูลอุบัติเหตุ 3) ประชุมร่วมกันจากภาคีเครือข่ายในการประสานความร่วมมือลดปัญหา 4) มีการสื่อสารในการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ 5) นำพระราชบัญญัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 6) การปฏิบัติงานจัดตั้งศูนย์อำนวยความสะดวกทางถนน 7) รับฟังข้อคิดเห็นในการจัดทำแผนร่วมกับภาครัฐ 8) ซ่อมแซมถนนที่ชำรุดซ่อมแซมป้ายจราจรต่าง ๆ 9) มีการบริการแพทย์ฉุกเฉินไว้บริการประชาชนเมื่ออุบัติเหตุโดยเชื่อมโยงกับเครือข่าย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 การพัฒนารูปแบบ เพื่อการมีส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อป้องกันอุบัติเหตุทางถนนในพื้นที่ หรือการมีส่วนร่วมของประชาชนควรเข้ามาาร่วมกันกำหนดทิศทางและเป็นการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการป้องกันและลดอุบัติเหตุอย่างชัดเจน

1.2 ด้านการมีส่วนร่วม ควรให้ความร่วมมือประสานงานแก่ทุกฝ่าย โดยไม่มีการเลือกความสำคัญของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง ไม่ยึดติดกับประเพณีที่ติดต่อกันมา ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน ระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่รัฐ ต้องให้ความสำคัญในสิทธิหลาย ๆ ด้านกับประชาชนในชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ผู้นำชุมชนหรือบุคลากรภาครัฐควรมีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อป้องกันอุบัติเหตุทางถนนในพื้นที่อย่างชัดเจนซึ่งสามารถนำไปปฏิบัติหน้าที่ได้ตามความเหมาะสม และสามารถนำยุทธศาสตร์นั้น ๆ ไปปฏิบัติเป็นรูปร่างตามความต้องการของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 ด้านการขับเคลื่อนการป้องกันอุบัติเหตุทางถนน ผู้นำชุมชนและประชาชนควรมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการป้องกันอุบัติเหตุทางถนนในชุมชนอย่างชัดเจน และสามารถนำการขับเคลื่อนการป้องกันอุบัติเหตุทางถนนในชุมชนเป็นรูปธรรมได้เกี่ยวกับการป้องกันและลดอุบัติเหตุ

2.2 ด้านการพัฒนาระบบข้อมูลอุบัติเหตุ ควรให้บุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ในองค์กรภาครัฐและประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนในการพัฒนาระบบข้อมูลอุบัติเหตุในพื้นที่ โดยยึดหลักความเอาใจใส่ ติดตามในการทำงานร่วมกัน การปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ด้านการประชุมจัดทำแผนการป้องกัน ผู้นำชุมชนและหรือหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรมีการประชุมจัดทำแผนการป้องกันอุบัติเหตุทางถนน โดยร่วมกับชุมชน และภาคีเครือข่ายในโครงสร้างคณะกรรมการมีบทบาทในการจัดทำแผนการป้องกันอุบัติเหตุทางถนน เพื่อลดปัญหาอุบัติเหตุทางถนนในพื้นที่อย่างจริงจัง

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

3.1 ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการป้องกันและลดอุบัติเหตุชุมชน เชิงเนื้อหาและเชิงวิเคราะห์ โดยใช้พื้นที่วิจัยที่มีขนาดกว้าง และครอบคลุมทั้งปัญหา และอุปสรรค เพื่อนำมาพัฒนาและปรับปรุงเป็นรูปแบบในข้อที่อย่างปลอดภัยไม่เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนอย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 ในส่วนของการวิจัยครั้งต่อไป หลังจากที่ได้มีการดำเนินการแก้ไขตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อป้องกันอุบัติเหตุทางถนนใน การมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อป้องกันอุบัติเหตุทางถนน และควรที่จะเพิ่มจำนวนของกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมมากขึ้น ทั้งด้านขนาดพื้นที่ทำการวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ประชากรกลุ่มเป้าหมาย เพื่อนำมาวิเคราะห์หามาตรการประยุกต์ใช้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และครอบคลุมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ. (2560). การเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ จาก อสม. สู้โรค. กรุงเทพฯ: กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ.
- _____. (2561). การเสริมสร้างและประเมินความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพ. นนทบุรี: กองสุศึกษากรมสนับสนุนบริการสุขภาพ.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2560). การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS FOR WINDOW. (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: สามลดา.
- นธกร วิโสรัมย์, ณิชากัทร มณีพันธ์, วรรณถ พรหมศวร และ ภิญญาดา สมดี. (2565). ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มไม่ขับของวัยรุ่นชาย ตำบลหลักเขต จังหวัดบุรีรัมย์. ราชวดีสาร วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์, 12(20), 81-96.
- นพพร จารุณี. (2561). การจัดการความปลอดภัยการจราจรทางถนนเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ภาณุพงษ์ หินหล่าย และ ทิพย์จุฑารัตน์ ผูกจิตต์. (2563). การวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุจังหวัดบุรีรัมย์ โดยใช้เทคนิคการทำเหมืองข้อมูล. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- รัตน์ดาวรรณ คลังกลาง และ ขนิษฐา นันทบุตร. (2563). รูปแบบการป้องกันและลดความรุนแรงจากอุบัติเหตุในผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลแม่สะเรียง อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน. วารสารวิชาการสาธารณสุข, 29(4), 625-636.
- สำนักโรคติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2560). ชุดรูปแบบบริการในการป้องกัน ควบคุมโรคหลอดเลือดหัวใจ โรคหลอดเลือดสมองและโรคไตเรื้อรัง สำหรับสถานบริการ. กรุงเทพฯ: องค์กรสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์.
- Yamane, T. (1973). Statistics: an introductory analysis. New York: Harper & Row.

Good Governance Principles of Community Leaders and Social Development towards Thailand 4.0 in Udon Thani Province

Suwapich Bunluerit¹ and Phrakrupalad Aekkaphun Siriwanmethi (Inchunthuek)^{2*}

¹Rajamangala University of Technology Thanyaburi, Thailand

²Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand

*Corresponding author. E-mail: ark29082540@gmail.com

ABSTRACT

This research aimed to study 1) the level of community leaders' good governance and social development, 2) the community leaders' good governance that affects community leaders' good governance and social development, and 3) the guidelines for developing community leaders' good governance and social development towards Thailand 4.0 in Udon Thani Province. This study is mixed-method research. The sample group consisted of 400 people in Udon Thani Province. The key informants were government officials, public health officials, and 10 community leaders. The research instruments were questionnaires and interview forms. The statistics used for data analysis included frequency, percentage, multiple regression analysis, and descriptive analysis. The results of the study found that 1) the level of community leaders' good governance and social development was at a moderate level overall. 2) The community leaders' good governance that affected community leaders' good governance and social development included the principles of participation, transparency, and value for money. and the rule of law, respectively. 3) Guidelines for developing the principles of good governance of community leaders and social development found that (1) participation in enacting laws, rules, regulations must be created or updated and fair and acceptable to society, and society must willingly comply with those laws and regulations. (2) Information on justice and equal treatment of everyone should be created or disclosed. (3) There should be transparency and accountability, and operations should be carried out within the framework of the law. (4) Creativity should be created by introducing innovation and applying scientific and technological principles to effectively develop society.

Keywords: Good Governance of Community Leaders, Social Development, Thailand 4.0

ผลกระทบของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาสังคมสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี

สุวิทย์ บรรลือฤทธิ์¹ และ พระครูปลัดเอกพันธ์ สิริวัฒนเมธี (อินจันทิก)^{2*}

¹มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ประเทศไทย

²มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ประเทศไทย

*Corresponding author. E-mail: ark29082540@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับผลกระทบของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาสังคม 2) ผลกระทบของผู้นำชุมชนที่ส่งผลต่อผลกระทบของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาสังคม และ 3) แนวทางการพัฒนาผลกระทบของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาสังคมสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ประชาชนในจังหวัดอุดรธานี จำนวน 400 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและผู้นำชุมชน จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ และการพรรณนาวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับผลกระทบของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาสังคม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) ผลกระทบของผู้นำชุมชนที่ส่งผลต่อผลกระทบของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาสังคม ได้แก่ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความคุ้มค่า และด้านหลักนิติธรรม ตามลำดับ 3) แนวทางการพัฒนาผลกระทบของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาสังคม พบว่า (1) ต้องสร้างการมีส่วนร่วมในการตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับต่างๆ จัดทำหรือให้ทันสมัยและเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของสังคม และสังคมต้องยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมายและกฎข้อบังคับเหล่านั้น (2) ควรสร้างหรือเปิดเผยข้อมูลการมีความยุติธรรมและการปฏิบัติต่อทุกคนด้วยความเสมอภาค (3) ควรมีความโปร่งใสและตรวจสอบได้ และดำเนินการภายใต้กรอบของกฎหมาย (4) สร้างความคิดสร้างสรรค์โดยการนำนวัตกรรมเข้ามาปรับใช้และนำหลักการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: ผลกระทบของผู้นำชุมชน, การพัฒนาสังคม, ไทยแลนด์ 4.0

© 2024 JOMSD: Journal of Organizational Management and Social Development

บทนำ

การพัฒนาอย่างมีแบบและการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบย่อมส่งผลต่อการเกิดประสิทธิภาพ ประเทศไทยหลังจากใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 นับเป็นเวลากว่า 5 ปี ผลของการพัฒนาตามแผนเศรษฐกิจดังกล่าวนี้ได้รับการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจและสังคมไปสู่การพัฒนาในด้านต่าง ๆ ที่ผ่านมาโดยการขับเคลื่อนเป็นนโยบายของรัฐบาลยุคต่าง ๆ แต่ละวาระการบริหารประเทศ ในส่วนของราชการตามกระทรวง ทบวง กรม หรือแม้แต่หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น ตามที่รัฐบาลได้กระจายอำนาจในการบริหารเพื่อความอยู่ดีกินดี มีสุข ของประชาชน ภาคส่วนของประชาชนส่วนมากยังขาดการพัฒนาศักยภาพในการเข้าสู่ระบบการบริหารเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละยุคทั้งยังขาดความพร้อมเพียงในหลาย ๆ ด้านดังที่เคยปรากฏในรัฐบาลแต่ละยุคแต่ละสมัย เช่น ขาดการพัฒนาศักยภาพ ด้านจิตใจ ด้านความพร้อมเพียง ด้านการรับรู้ข่าวสารประชาสัมพันธ์ ในการเตรียมความพร้อมตลอดทั้งการส่งเสริมด้านของจริยธรรมคุณธรรมประกอบเข้ากับการใช้แผนเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2558)

บทบาทของผู้นำชุมชนจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพส่งเสริมทุนมนุษย์เพื่อรับทราบปัญหารับรู้ข่าวสารความทัดเทียมต่อยุคโลกาภิวัตน์ เพราะผู้นำชุมชนเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับประชาชนในสังคมในระดับต่าง ๆ ทุกท้องถิ่นของประเทศสามารถติดต่อสื่อสารกับคนในสังคมจำนวนมากทั้งผู้นำชุมชนเป็นผู้ที่มีความรู้ทั้งทางโลกและสามารถติดต่อสื่อสารกับหน่วยงานต่าง ๆ ปัจจุบันนี้เพื่อให้ทันต่อยุคนวัตกรรมสมัยใหม่จำเป็นต้องมีการพัฒนาศักยภาพสังคมเพื่อเป็นการตอบสนองต่อความเจริญก้าวหน้าของโลกปัจจุบันทั้งตอบสนองแผนพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาลต่อการตอบสนองทั้งการเปลี่ยนแปลงของประชาคมโลกของหลายประเทศในการกำหนดนโยบายของผู้ที่เข้ามาบริหารประเทศที่มีทัศนคติเปลี่ยนจากสังคมสงครามมาเป็นสังคมเศรษฐกิจตามนโยบายในการส่งเสริมระบบเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการพัฒนาศักยภาพสังคมตามนโยบายแผนเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ทั้งนี้ผู้นำชุมชนจำเป็นต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพสังคมเพื่อเติมเต็มในเรื่องต่าง ๆ ที่จำเป็นเกี่ยวกับการบริหารนโยบายสาธารณะที่ต้องผลักดันไปสู่เป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติที่ได้ประกาศใช้เป็นระยะ 20 ปี ของการสร้าง ความมั่นคง มั่นคง และยั่งยืนของการพัฒนาประเทศและสังคมในอนาคต (กิตติศักดิ์ อังคะนาวิณ, 2560)

การบริหารประเทศโดยรัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่มาจากการปฏิวัติรัฐประหารที่ผ่านมา ซึ่งมีรัฐบาลนายคนที่ 29 มีแผนการที่จะพัฒนาประเทศ คือ พัฒนาชาติใหม่นั้น เท้ากับการบริหารในระบบไทยแลนด์ 4.0 คือการบริหารทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา ถือเป็นวิสัยทัศน์ที่ว่า มั่นคง มั่นคั่งและยั่งยืน ที่มีภารกิจสำคัญในการขับเคลื่อนปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ เพื่อปรับแก้ไข จัดระบบ ปรับทิศทางและสร้างหนทางพัฒนาประเทศให้เจริญ สามารถรับมือกับโอกาสและภัยคุกคามแบบใหม่ ๆ ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วรุนแรงในศตวรรษที่ 21 ได้ ไทยแลนด์ 4.0 จึงมีความสำคัญที่จะพัฒนาในเรื่องของวิทยาการ ความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการวิจัยและพัฒนาแล้วต่อยอด ในกลุ่มเทคโนโลยีตลอดถึงอุตสาหกรรมเป้าหมาย เช่น กลุ่มอาหาร เกษตร และเทคโนโลยีชีวภาพ กลุ่มสาธารณสุข สุขภาพ และเทคโนโลยีทางการแพทย์ กลุ่มเครื่องมือ อุปกรณ์อัจฉริยะ หุ่นยนต์ และระบบเครื่องกลที่จะใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ควบคุม กลุ่มดิจิทัล กลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ วัฒนธรรม และบริการที่มีมูลค่าสูง นี้คือหลักการที่รัฐบาลสร้างโมเดลไทยแลนด์ 4.0 เพื่อผนึกกำลังเครือข่ายทุกภาคส่วนภายใต้แนวคิดประชารัฐ สร้างมิตรทางธุรกิจการวิจัยและพัฒนาบุคลากรทั้งในและระดับโลก แต่ทรัพยากรมนุษย์ของชาติยังจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพให้เข้ากับบริบทของการพัฒนาชาติ เพื่อความสมดุลของระบบการบริหารต่อไป (ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์, 2559)

จากปัญหาของการพัฒนาชาติแบบก้าวกระโดด โดยขาดบุคลากรที่มีความชัดเจนในการรับรู้ข้อมูลของแผนเศรษฐกิจสังคมตามโมเดลไทยแลนด์ 4.0 ทั้งยังขาดบุคคลที่จะตอบสนองต่อนโยบายของประชาธิรัฐ จึงต้องสร้างศักยภาพสังคมให้สามารถเติมเต็มส่วนที่ยังขาดหายยิ่งรัฐบาลยังยึดรูปแบบของการปราบปรามทุจริตคอร์รัปชันที่ยังมีจำเป็นมาก และจะต้องพัฒนาสังคมให้มีทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการตอบสนองภาคส่วนต่าง ๆ โดยยึดหลักธรรมาภิบาลมาใช้เกี่ยวกับการทำงานภาคส่วนต่าง ๆ ระบบการปกครองของประเทศในทางการพัฒนาจึงจำเป็นต้องมีหลากหลายหน่วยงานที่เข้ามามีบทบาททางการส่งเสริมให้ก้าวไปสู่ความเจริญก้าวหน้า แต่ต้องอยู่ในกรอบของหลักคุณธรรม จริยธรรมอันดีงาม โดยเฉพาะผู้นำชุมชนที่จำเป็นเข้ามามีบทบาทการพัฒนาศักยภาพสังคมให้ก้าวไปสู่ไทยแลนด์ 4.0 อย่างมีความมั่นคง มั่นคั่งและยั่งยืน ตามกรอบที่เปลี่ยนระบบเศรษฐกิจเดิมไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมนั่นคือทำน้อยได้มาก (จิตติมา อัครธิพิงศ์, 2561)

ดังนั้น จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี เพราะเป็นพื้นที่ที่ยังต้องมีการแก้ไขปัญหาที่ยังเกิดขึ้นตลอด จากเหตุผลและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาว่า หลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาสังคมสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี โดยที่ประเด็นการศึกษา ระดับหลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาสังคมสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี อยู่ระดับใด หลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาสังคมสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี ประกอบไปด้วยปัจจัยอะไรบ้าง และแนวทางการพัฒนาหลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาสังคมสู่ไทยแลนด์ 4.0

ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี ควรเป็นอย่างไร เพื่อที่จะนำไปพัฒนาบทบาทของผู้นำชุมชนและศักยภาพของผู้นำชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับหลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาสังคมสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อศึกษาหลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนที่ส่งผลต่อหลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาสังคมสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาสังคมสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงผสมผสาน โดยใช้วิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ และวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี จำนวน 1,253,835คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบชั้นภูมิ เป็นการสุ่มตัวอย่างจากประชากรที่มีความแตกต่างกันระหว่างหน่วยสุ่มที่สามารถจำแนกออกเป็นชั้นภูมิ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความครบถ้วน ครอบคลุมและคำนวณหาจำนวนตัวอย่างตามสูตรของ ทาโร ยามาเน (Yamane) จำนวน 400 คน (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2560)

1.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้โดยการสัมภาษณ์ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ได้จากการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง พิจารณาจากความสามารถในการให้ความรู้ และประสบการณ์ ประกอบด้วย หน่วยงานปกครองระดับอำเภอ เจ้าหน้าที่พัฒนาความมั่นคง จำนวน 1 กลุ่ม จำนวน 10 คน ที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาสังคมสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี โดยพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาหลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาสังคมสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับหลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาสังคมสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนที่ส่งผลต่อหลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาสังคมสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี และ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาสังคมสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี โดยมีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้ (1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการสร้างแบบสอบถาม (2) กำหนดขอบเขตของคำถาม และโครงสร้างของแบบสอบถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิดการวิจัย นำเสนอที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์ (3) นำแบบสอบถามฉบับร่างที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง และ (4) ตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่แก้ไขและผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงแล้วไปทำการทดสอบ จำนวน 40 คน กับประชากรที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นประชาชนผู้มีสิทธิ

เลือกตั้งในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น จากนั้นนำมาทดสอบความเชื่อมั่นโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.83 โดยใช้วิธีของ Cronbach จากนั้นนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงสมบูรณ์แล้วนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดต่อไป

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 1 ส่วน ดังนี้ การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เพื่อใช้สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก เสริมการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อต้องการให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับข้อเสนอเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาสังคมสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี ใช้สำหรับการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยมีขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์ ดังนี้ (1) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมวิเคราะห์เป็นข้อมูลคำถามเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบในเรื่องแนวทางการพัฒนาหลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาสังคมสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาวางโครงสร้างแบบสัมภาษณ์โดยกำหนดขอบเขตเนื้อหาครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยตามกรอบแนวคิดของการวิจัย และขอคำแนะนำจากที่ปรึกษาเพื่อความสมบูรณ์ในประเด็นและเนื้อหาในแบบสัมภาษณ์ยิ่งขึ้น (3) พัฒนาแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยยิ่งขึ้น และใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและข้อเท็จจริงที่จะนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ในลำดับต่อไป และ (4) นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างแล้วนำเสนอให้ที่ปรึกษาดูตรวจสอบและนำไปปฏิบัติในภาคสนามต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม มีขั้นตอนดังนี้ (1) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามนำแบบสอบถามที่ผ่านการพัฒนา และปรับปรุงจนมีคุณภาพในระดับที่ยอมรับได้ตั้งแต่ 0.50 - 1.00 ไปดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง และผู้ช่วยวิจัยซึ่งผู้วิจัยขอความร่วมมือจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี ก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยชี้แจงเกี่ยวกับรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัย เครื่องมือ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลขั้นตอนและวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนแก่ผู้ช่วยวิจัย (2) การขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามและทำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง (3) ผู้วิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล นำเสนอประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในจังหวัดอุดรธานี เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ (4) แจกจ่ายและเก็บแบบสอบถามจากประชากร กลุ่มตัวอย่าง และ (5) รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 400 ชุด ตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนสมบูรณ์แล้วไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ตามขั้นตอน ดังนี้ (1) ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัย ในลักษณะการวิจัยเอกสาร ได้แก่ ส่วนที่เป็นคำอธิบายจากเอกสาร หนังสือ ตำรา ที่เป็นแนวคิดทฤษฎี รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาหลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาสังคมสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี (2) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยประสานงาน เพื่อขออนุญาตกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลทางโทรศัพท์ แล้วเดินทางไปตามวันเวลาที่นัดหมาย ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยแนะนำตนเอง สร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้วิจัยกับผู้ถูกสัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์การสัมภาษณ์ แล้วดำเนินการสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่มพูดคุยอย่างเป็นกันเองตามแนวทางการสัมภาษณ์ที่วางไว้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้แสดงทัศนะของตนเองอย่างเต็มที่

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

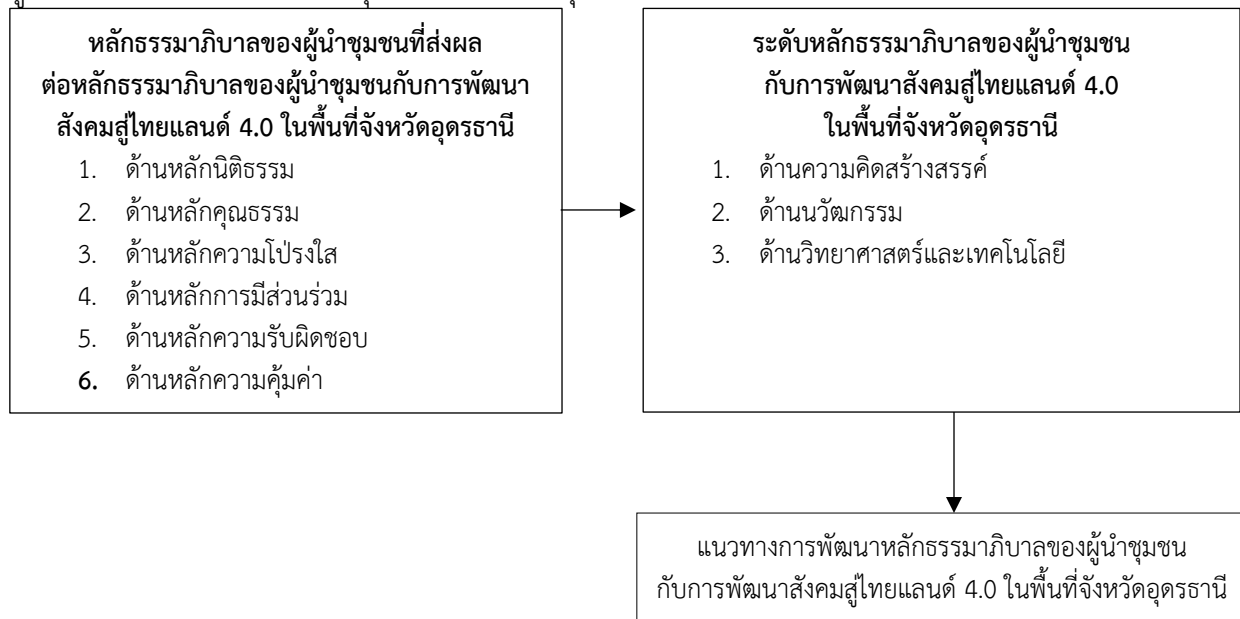
4.1 การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ระดับหลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาสังคมสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประกอบการอภิปรายผล

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 หลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนที่ส่งผลต่อหลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาสังคมสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณโดยใช้วิธีการคัดเลือกตัวแปรแบบเป็นลำดับขั้น ประกอบการอภิปรายผล

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวทางการพัฒนาหลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาสังคมสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยคัดเลือกและจำแนกข้อมูล จัดระเบียบข้อมูลให้เป็นระบบ จัดทำบรรณานุกรมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำข้อมูลไปเขียนเป็นรายงานตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาหลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนที่ส่งผลต่อหลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาสังคมสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี สามารถสรุปกรอบแนวคิด ดังภาพที่ 1



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ระดับหลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาสังคมสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี

ผลการวิเคราะห์ 1 ระดับหลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาสังคมสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี สามารถสรุปดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ระดับหลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาสังคมสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี

ระดับหลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาสังคมสู่ไทยแลนด์ 4.0	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านความคิดสร้างสรรค์	3.04	0.27	ปานกลาง
ด้านนวัตกรรม	3.02	0.62	ปานกลาง
ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	3.01	0.38	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.02	0.38	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับหลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาสังคมสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.02$ S.D.=0.38) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 3.04$ S.D.=0.27) ด้านนวัตกรรม ($\bar{X} = 3.02$ S.D.=0.62) และด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ($\bar{X} = 3.01$ S.D.=0.38) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 หลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนที่ส่งผลต่อหลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาสังคมสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี

หลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนที่ส่งผลต่อหลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาสังคมสู่ไทยแลนด์ 4.0	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านหลักนิติธรรม	3.04	0.72	ปานกลาง
ด้านหลักคุณธรรม	3.01	0.56	ปานกลาง
ด้านหลักความโปร่งใส	3.03	0.48	ปานกลาง
ด้านหลักการมีส่วนร่วม	3.05	0.56	ปานกลาง
ด้านหลักความรับผิดชอบ	3.02	0.82	ปานกลาง
ด้านหลักความคุ้มค่า	3.07	0.68	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.06	0.58	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 พบว่า หลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนที่ส่งผลต่อหลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาสังคมสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.06$ S.D.=0.58) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านหลักความคุ้มค่า ($\bar{X} = 3.07$ S.D.=0.68) ด้านหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 3.05$ S.D.=0.56) ด้านหลักนิติธรรม ($\bar{X} = 3.04$ S.D.=0.72) ด้านหลักความโปร่งใส ($\bar{X} = 3.03$ S.D.=0.48) ด้านหลักความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 3.02$ S.D.=0.82) และด้านด้านหลักคุณธรรม ($\bar{X} = 3.01$ S.D.=0.56) ตามลำดับ

2. หลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนที่ส่งผลต่อหลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาสังคมสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี

ผลการวิเคราะห์หลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนที่ส่งผลต่อหลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาสังคมสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี สามารถสรุปดังตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 หลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนที่ส่งผลต่อหลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาสังคมสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี

ลำดับตัวแปรที่รับการคัดเลือก	B	S.E.	Beta	t	P-value	Collinearity Statistics	
						Tolerance	VIF
ค่าคงที่	.895	.050		17.904	.000	.797	.994
ด้านหลักนิติธรรม (X ₁)	.044	.007	.039	5.974	.000*	.030	.059
ด้านหลักคุณธรรม (X ₂)	.006	.016	.003	.337	.736	-.027	.038
ด้านหลักความโปร่งใส (X ₃)	.278	.009	.543	29.637	.000*	.260	.297
ด้านหลักการมีส่วนร่วม (X ₄)	.425	.013	.513	33.256	.204*	.400	.450
ด้านหลักความรับผิดชอบ (X ₅)	.019	.015	.016	1.274	.203	.049	.010
ด้านหลักความคุ้มค่า (X ₆)	.236	.041	.526	.247	.000*	.041	.426

SE_{est} = ±.03974 R = 0.995; R²=0.989; Adj. R² =0.989; F = 7175.875; p-value =0.01

จากตารางที่ 3 พบว่า หลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนที่ส่งผลต่อหลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาสังคมสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ด้านหลักการมีส่วนร่วม (X4) ด้านหลักความโปร่งใส (X3) ด้านหลักความคุ้มค่า (X6) และ ด้านหลักนิติธรรม (X1) ตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวมีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .425 .278 .236 และ .044 ตามลำดับ และหลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนที่ไม่ส่งผลต่อหลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาสังคมสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี ได้แก่ ด้านหลักคุณธรรม (X2) และด้านหลักความรับผิดชอบ (X5) ตัวแปรอิสระทั้ง 2 ตัวแปรร่วมกันพยากรณ์หลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนที่ส่งผลต่อหลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาสังคมสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี ร้อยละ 98.9

3. แนวทางการพัฒนาหลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาสังคมสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาสังคมสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี พบว่า (1) ต้องสร้างการมีส่วนในการตรากฎหมาย กฎข้อบังคับต่าง ๆ จัดทำหรือให้ทันสมัยและเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของสังคม ไม่เลือกปฏิบัติ สังคมต้องยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมายและกฎข้อบังคับเหล่านั้น (2) ควรสร้างหรือเปิดเผยข้อมูลการมีความยุติธรรมและการปฏิบัติต่อทุกคนด้วยความเสมอภาค (3) ควรความโปร่งใสและตรวจสอบได้ และดำเนินการภายใต้กรอบของกฎหมาย (4) สร้างความคิดสร้างสรรค์โดยการนำนวัตกรรมเข้ามาปรับใช้และนำหลักการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

ระดับหลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาสังคมสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านนวัตกรรมและด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าบทบาทของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาสังคมยังไม่มีการพัฒนาเท่าที่ควรจะเป็นและในแต่ละด้านยังไม่ได้นำไปปฏิบัติอย่างจริงจังเท่าที่ควร ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยญภัทร นกมัน (2564) ที่ศึกษาประสิทธิภาพบทบาทภาวะผู้นำท้องถิ่นในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้นำท้องถิ่นในยุคไทยแลนด์ 4.0 นั้นจำเป็นที่จะต้องใช้ภาวะผู้นำในการบริหารให้เหมาะสมกับลักษณะขององค์กร และปัญหาที่เกิดขึ้นในเขตท้องถิ่น ประยุกต์หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good Governance) ในการสร้างค่านิยมให้กับผู้นำ

หลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนที่ส่งผลต่อหลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาสังคมสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านด้านหลักคุณธรรม ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าปัจจัยเหล่านี้ยังไม่มีผลเท่าที่ควรเป็นเพราะผู้นำชุมชนยังไม่นำไปปฏิบัติเท่าที่ควรจะเป็นและยังไม่เกิดประสิทธิผลในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้นำชุมชนอย่างเท่าที่ควร ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ กุลธิดา มาลาม (2563) ที่ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารโครงการในศตวรรษที่ 21 กับการผลิตบริการสาธารณะในยุค Thailand 4.0 ผลการวิเคราะห์พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารโครงการในศตวรรษที่ 21 ควรประกอบด้วย 7 ประการ ได้แก่ 1) ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ 2) การร่วมกันนำ 3) การร่วมกันเรียนรู้ 4) สร้างชุมชนโดยการยึดหลักความสัมพันธ์แบบกลุ่ม 5) การร่วมกันพัฒนาพลังกลุ่ม 6) การร่วมกันปฏิบัติและ 7) การสื่อสารให้ครอบคลุมการบริการสาธารณะ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐานกำหนดวิสัยทัศน์ด้านการจัดระเบียบชุมชน สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการวางแผนการส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรม

และการท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้สอดคล้องตามหลักการจัดบริการสาธารณะ คือ หลักว่าด้วยความเสมอภาค หลักว่าด้วยความต่อเนื่องและหลักว่าด้วยการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน

หลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนที่ส่งผลต่อหลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาสังคมสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ด้านหลักการมีส่วนร่วม (X4) ด้านหลักความโปร่งใส (X3) ด้านหลักความคุ้มค่า (X6) และ ด้านหลักนิติธรรม (X1) ตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวมีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .425 .278 .236 และ .044 ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าหลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนที่ส่งผลต่อหลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาสังคมสู่ไทยแลนด์ 4.0 เพราะผู้นำชุมชนต้องมีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาสังคมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิศากร หวลจิตร และ เสาวนีย์ เจียมจักร (2561) ที่ศึกษาการศึกษาภาวะผู้นำและทิศทางใหม่เพื่อสร้างแรงจูงใจในการทำงาน ให้ชุมชนในยุคไทยแลนด์ 4.0 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้นำชุมชนในเทศบาลเมืองท่าช้าง เกิดขึ้นจากบทบาทและศักยภาพด้านอุดมการณ์ สมาชิกมีความต้องการ มีความสนใจร่วมกัน มีตัวแทนของกลุ่มที่เข้มแข็ง ดำเนินงานอยู่ในกฎระเบียบร่วมกัน จึงช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ในส่วนของการสื่อสารกัน มีการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ในการทำงานร่วมกัน เช่น จดหมาย Facebook Line โทรศัพท์ เพื่อสะดวกในการติดต่อสื่อสารกัน ดังนั้น คุณลักษณะของผู้นำที่ดี ผู้นำที่ประสบความสำเร็จ ที่ได้ศึกษาพบว่า มีภาวะผู้นำ 5 องค์ประกอบ ประกอบไปด้วย 1) การสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชา 2) การใส่ใจและมีความหวังดีกับผู้อื่น 3) การมีศีลธรรมในการดำเนินงาน 4) การสร้างเสริมจิตสำนึกที่ดี 5) การเปิดใจยอมรับเทคโนโลยีสมัยใหม่

แนวทางการพัฒนาหลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาสังคมสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี พบว่า (1) ต้องสร้างการมีส่วนในการตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับต่าง ๆ จัดทำหรือให้ทันสมัยและเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของสังคม ไม่เลือกปฏิบัติ สังคมต้องยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมายและกฎข้อบังคับเหล่านั้น (2) ควรสร้างหรือเปิดเผยข้อมูลการมีความยุติธรรมและการปฏิบัติต่อทุกคนด้วยความเสมอภาค (3) ควรความโปร่งใสและตรวจสอบได้ และดำเนินการภายใต้กรอบของกฎหมาย (4) สร้างความคิดสร้างสรรค์โดยการนำนวัตกรรมเข้ามาปรับใช้และนำหลักการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อริสรา ศรีเพ็งตา (2565) ที่ศึกษาภาวะผู้นำกับการบริหารในยุคไทยแลนด์ 4.0 คือ ภาวะผู้นำถือเป็นสิ่งสำคัญในการบริหารและขับเคลื่อนการพัฒนาองค์กรให้ประสบความสำเร็จ เนื่องจากในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างทางเศรษฐกิจอย่างชัดเจน ทำให้ผู้นำต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารการให้ความสำคัญกับการวางแผนพัฒนายุคไทยแลนด์ 4.0

สรุปผลการวิจัย

ระดับหลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาสังคมสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านนวัตกรรมและด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตามลำดับ

หลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนที่ส่งผลต่อหลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาสังคมสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักคุณธรรม ตามลำดับ

หลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนที่ส่งผลต่อหลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาสังคมสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ด้านหลักการมีส่วนร่วม (X4) ด้านหลักความ

โปร่งใส (X3) ด้านหลักความคุ้มค่า (X6) และ ด้านหลักนิติธรรม (X1) ตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวมีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .425 .278 .236 และ .044 ตามลำดับ

แนวทางการพัฒนาหลักธรรมาภิบาลของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาสังคมสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี พบว่า (1) ต้องสร้างการมีส่วนในการตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับต่าง ๆ จัดทำหรือให้ทันสมัยและเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของสังคม ไม่เลือกปฏิบัติ สังคมต้องยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมายและกฎข้อบังคับเหล่านั้น (2) ควรสร้างหรือเปิดเผยข้อมูลการมีความยุติธรรมและการปฏิบัติต่อทุกคนด้วยความเสมอภาค (3) ควรความโปร่งใสและตรวจสอบได้ และดำเนินการภายใต้กรอบของกฎหมาย (4) สร้างความคิดสร้างสรรค์โดยการนำนวัตกรรมเข้ามาปรับใช้และนำหลักการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ด้านหลักนิติธรรม ผู้นำชุมชนควรมีบทบาทการพัฒนาที่ดีแก่ประชาชนควรอธิบายถึงกฎหมายและข้อบังคับต่าง ๆ แก่ประชาชนในชุมชนอย่างชัดเจน ควรมีการตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่ว่าถูกต้องตามกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับหรือไม่

1.2 ด้านหลักคุณธรรม ผู้นำชุมชนควรสร้างทัศนคติด้านคุณธรรมและจริยธรรมให้เกิดแก่บุคลากร ส่งเสริมให้มีการฝึกอบรมด้านคุณธรรมและความซื่อสัตย์แก่บุคลากร ตลอดถึงการตรวจสอบบุคลากรด้านวินัยของผู้ปฏิบัติงาน

1.3 ด้านหลักความโปร่งใส ผู้นำชุมชนควรมีความโปร่งใสในการบริหารงานทุกครั้ง ควรมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมาให้ถูกต้องกับความเป็นจริง มีการชี้แจงรายละเอียดด้านงบประมาณและการบริหารงานด้านอื่น ๆ

1.4 ด้านหลักการมีส่วนร่วม ผู้นำชุมชนควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานมากขึ้น ไม่ควรมีการเล่นพรรคพวกรจนทำให้คนดีมีฝีมือไม่มีโอกาสทำงาน

1.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ ผู้นำชุมชนควรเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติงานให้มากขึ้น ควรมีความรับผิดชอบต่อผลอันเนื่องมาจากการปฏิบัติงานและพร้อมที่จะแก้ไขในกรณีที่เกิดผลเสียอย่างรวดเร็ว รวมไปถึงการให้รางวัลแก่เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต

1.6 ด้านหลักความคุ้มค่า ผู้นำชุมชนควรมีการคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนในชุมชนเป็นหลักในการทำงาน มีการจัดสรรงบประมาณ สร้างสรรค์การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับเพื่อให้เกิดประโยชน์

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาสังคมตามหลักธรรมาภิบาล โดยเปลี่ยนขนาดพื้นที่ในการศึกษาวิจัยให้กว้างและขนาดใหญ่ขึ้น

2.2 ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ในการพัฒนาผู้นำชุมชนตามหลักธรรมาภิบาลหรือหลักธรรมอื่น ๆ ในพระพุทธศาสนา โดยเก็บรวบรวมข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง เช่น สัมภาษณ์แบบเชิงลึกเพื่อต้องการทราบถึงความคิดเห็นของประชาชนได้อย่างครอบคลุมทุกด้านทุกปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ควรศึกษาถึงผลสัมฤทธิ์หลังจากมีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการพัฒนาผู้นำชุมชนในเขตจังหวัดอื่น ๆ ให้มีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2560). การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS FOR WINDOW. (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: สามลดา.
- กิตติศักดิ์ อังคะนาวิน. (2560). การศึกษาไทย 4.0 ในบริบทการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. วารสารบริหารการศึกษา มศว, 14(26), 149-151.
- กุลธิดา มาลาม. (2563). ภาวะผู้นำของผู้บริหารโครงการในศตวรรษที่ 21 กับการผลิตบริการสาธารณะในยุค Thailand 4.0. วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย 4(3), 189-204.
- จิตติมา อัครธิตีพงศ์. (2561). แนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในยุคไทยแลนด์ 4.0. วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์, 20(1), 99-107.
- ชัยญภัทร นกมัน. (2564). ประสิทธิภาพพบทบาทภาวะผู้นำท้องถิ่นในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์. วารสารราชภัฏเพชรบูรณ์สาร, 23(2), 23-35.
- ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์. (2559). การศึกษาไทย 4.0 ในบริบทการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. บรรยายพิเศษ. ใน การประชุมทางวิชาการของคุรุสภา ประจำปี 2559 ณ ศูนย์ประชุมวายุภักษ์ โรงแรมเซ็นทราศูนย์ราชการ และคอนเวนชันเซ็นเตอร์ แจ้งวัฒนะ. กรุงเทพฯ: คุรุสภา.
- นิตากร หวลจิตร และ เสาวนีย์ เจียมจักร. (2561). การศึกษาภาวะผู้นำและทิศทางการใหม่เพื่อสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้ชุมชนในยุคไทยแลนด์ 4.0 (รายงานการวิจัย). จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2559). แนวคิดเกี่ยวกับประเทศไทย 4.0. สืบค้นจาก http://planning2.mju.ac.th/goverment/20111119104835_planning/Doc_25590823143652_358135.pdf.
- อริสรา ศรีเพ็งตา. (2565). ภาวะผู้นำกับการบริหารในยุคไทยแลนด์ 4.0. วารสารการบริหารการศึกษา มจร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด, 2(1), 32-42.
- Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing. (5th ed.). New York: Harper Collins Publishers.
- Yamane, T. (1973). Statistics: an introductory analysis. New York: Harper & Row.

Community economic development through crop rotation:
A case study of cassava cultivation in post-harvest rice fields
in Ban Non Sawan community, Khok Takhian sub-district,
Kab Choeng district, Surin province

Phra Maha Sombat Thanwaro¹ Ekkarat Maphadung^{1*} Phra Wirasak Chandavangso¹
Phrakhru Satugitgosol¹ and Phra Pratchaya Chayawuttho¹

¹Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Surin Campus, Thailand

*Corresponding author. E-mail: eakarut5544@gmail.com

ABSTRACT

This research aimed to study 1) the community's need for government agencies to support the development of the community economy through crop rotation and 2) the process of the community that has rotated crops and planted cassava in the rice field after the harvest season. This study is qualitative research. The key informants are sub-district farmers, community leaders, and people who plant cassava in the rice field after the harvest season, totaling 30 people. The research instrument was an interview form. The content analysis and descriptive presentation of the data were conducted. The research results found that 1) the development of the community economy through crop rotation is a potential approach to generate income for the community. However, for this operation to be successful, the community needs support from government agencies in many areas, including financial support, seedlings, and fertilizers, as well as knowledge about crop rotation, plant care techniques, and appropriate use of fertilizers and chemicals. 2) The process of the community that has rotated crops and planted cassava in the rice field after the harvest season found that grouping will result in division of labor, reduce the workload of each person, and increase employment opportunities in the community, cassava harvesting requires a lot of labor, grouping allows a large number of people to work at the same time, it helps to finish the harvest faster and promotes unity and good relationships among the people in the community, working together helps to build trust and interdependence in the community.

Keywords: Community Economic Development, Crop Rotation, Cassava

การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนด้วยการปลูกพืชหมุนเวียน: กรณีศึกษาการปลูกมันสำปะหลัง ในนาข้าวหลังฤดูการเก็บเกี่ยวของชุมชนบ้านโนนสวรรค์ ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์

พระมหาสมบัติ ฐานวโร¹ เอกรัตน์ มาพะดุง^{1*} พระวีรศักดิ์ จันทวิโส¹ พระครูสาธุกิจโกศล¹
และ พระปรัชญา ชยวฑุโธ¹

¹มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์ ประเทศไทย

*Corresponding author. E-mail: ekarut5544@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ความต้องการของชุมชนที่ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนด้วยการปลูกพืชหมุนเวียน และ 2) กระบวนการของชุมชนที่มีการปลูกพืชหมุนเวียนการปลูกมันสำปะหลังในนาข้าวหลังฤดูการเก็บเกี่ยว การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ เกษตรตำบล ผู้นำชุมชน และประชาชนผู้ปลูกมันสำปะหลังในนาข้าวหลังฤดูการเก็บเกี่ยว รวมจำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาและนำเสนอเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนด้วยการปลูกพืชหมุนเวียนเป็นแนวทางที่มีศักยภาพในการสร้างรายได้ให้กับชุมชนแต่เพื่อให้การดำเนินการนี้ประสบความสำเร็จ ชุมชนต้องการการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐในหลายด้าน ได้แก่ การสนับสนุนด้านทุนการสนับสนุน ด้านท่อนพันธุ์และปุ๋ยรวมถึงการให้ความรู้เกี่ยวกับการปลูกพืชหมุนเวียน เทคนิคการดูแลพืช การใช้ปุ๋ยและสารเคมีอย่างเหมาะสม 2) กระบวนการของชุมชนที่มีการปลูกพืชหมุนเวียนการปลูกมันสำปะหลังในนาข้าวหลังฤดูการเก็บเกี่ยว พบว่า การรวมกลุ่มจะทำให้เกิดการแบ่งงานกันทำลดภาระงานของแต่ละคน และเพิ่มโอกาสในการจ้างงานในชุมชน การเก็บเกี่ยวมันสำปะหลังต้องใช้แรงงานมาก การรวมกลุ่มช่วยให้มีคนทำงานพร้อมกันในปริมาณมาก ทำให้การเก็บเกี่ยวเสร็จสิ้นได้เร็วขึ้นและเป็นการส่งเสริมให้คนในชุมชนเกิดความสามัคคีและเกิดความสัมพันธ์ที่ดีในชุมชน การทำงานร่วมกันจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นและการพึ่งพากันในชุมชน

คำสำคัญ: การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน, การปลูกพืชหมุนเวียน, มันสำปะหลัง

© 2024 JOMSD: Journal of Organizational Management and Social Development

บทนำ

การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเป็นแนวทางสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนให้กับชุมชน โดยการปลูกพืชหมุนเวียนมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนเป้าหมายนี้ การปลูกพืชหมุนเวียนช่วยเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรและปรับปรุงคุณภาพดิน การสลับปลูกพืชต่าง ๆ ในแต่ละฤดูจะช่วยป้องกันการใช้ทรัพยากรดินจนเกินไป ลดการสะสมของโรคและแมลงศัตรูพืช และเพิ่มความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร นอกจากนี้ การปลูกพืชหมุนเวียนยังช่วยเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรโดยลดความเสี่ยงจากความผันผวนของราคาสินค้าเกษตรและสภาพอากาศที่แปรปรวนการสลับปลูกพืชที่เหมาะสมสามารถเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน ลดการใช้สารเคมีและปุ๋ยเคมี ซึ่งจะช่วยรักษาความสมดุลของระบบนิเวศในท้องถิ่น นอกจากนี้ การมีระบบการปลูกพืชหมุนเวียนที่มีประสิทธิภาพยังช่วยสร้างงานและเพิ่มโอกาสในการพัฒนาทักษะให้กับคนในชุมชน เกษตรกรสามารถเรียนรู้และปรับใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการเกษตร ทำให้เกิดความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสร้างความมั่นคงให้กับชุมชน (อนุรัตน์ อนันตนาธร, 2563)

จะเห็นได้ว่าการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเป็นแนวทางสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนให้กับชุมชนในท้องถิ่นการปลูกพืชหมุนเวียนช่วยเพิ่มความหลากหลายทางเศรษฐกิจให้กับชุมชน ชาวบ้านสามารถปลูกพืชหลายชนิดในรอบปี ทำให้ไม่ต้องพึ่งพาพืชชนิดเดียว ซึ่งช่วยลดความเสี่ยงจากราคาตลาดที่ผันผวนและผลกระทบจากสภาพอากาศที่ไม่แน่นอน การนำเอาการปลูกพืชหมุนเวียนมาใช้เป็นวิธีหนึ่งที่มีประสิทธิภาพในการเพิ่มรายได้และลดความเสี่ยงจากการพึ่งพาพืชเศรษฐกิจชนิดเดียว บทความนี้จะศึกษาเกี่ยวกับกรณีการปลูกมันสำปะหลังในนาข้าวหลังฤดูการเก็บเกี่ยวของชุมชนบ้านโนนสวรรค์ ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งเป็นตัวอย่างที่น่าสนใจของการนำหลักการปลูกพืชหมุนเวียนมาใช้เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน (ชโนภาส ชนลักษ์ดาว และคณะ, 2567)

ชุมชนบ้านโนนสวรรค์ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีศักยภาพในการทำเกษตร แต่เนื่องจากการปลูกข้าวเป็นกิจกรรมหลักของเกษตรกรในพื้นที่ ซึ่งมีข้อจำกัดด้านระยะเวลาและทรัพยากร ดังนั้นการปลูกพืชหมุนเวียน เช่น มันสำปะหลัง ในช่วงเวลาหลังฤดูการเก็บเกี่ยวข้าว จึงเป็นแนวทางที่ช่วยเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกร นอกจากนี้ยังช่วยปรับปรุงสภาพดินและลดความเสี่ยงจากการเกิดโรคพืชหรือศัตรูพืชที่มักเกิดขึ้นจากการปลูกพืชชนิดเดียว ต่อเนื่องการศึกษานี้จะนำเสนอผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดจากการปลูกมันสำปะหลังในนาข้าวหลังการเก็บเกี่ยว รวมถึงวิธีการที่ชุมชนบ้านโนนสวรรค์ใช้ในการจัดการทรัพยากรและเทคนิคการเกษตรที่เหมาะสม นอกจากนี้ยังจะวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่สนับสนุนความสำเร็จและข้อจำกัดของการปลูกพืชหมุนเวียนในพื้นที่ดังกล่าว เพื่อเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้กับชุมชนอื่น ๆ ที่มีสภาพภูมิประเทศและเศรษฐกิจคล้ายคลึงกัน (เบญญาดา กระจ่างแจ้งและคณะ, 2567)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจในการทำวิจัยเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนด้วยการปลูกพืชหมุนเวียนในกรณีศึกษาของชุมชนบ้านโนนสวรรค์ ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ เพราะเห็นว่ามีความสำคัญกับชาวบ้าน โดยเฉพาะการปลูกมันสำปะหลังในนาข้าวหลังฤดูการเก็บเกี่ยว ซึ่งช่วยให้ใช้ประโยชน์จากที่ดินตลอดทั้งปี การปลูกมันสำปะหลังเป็นทางเลือกที่ดีเนื่องจากเป็นพืชที่มีตลาดรองรับและปลูกง่ายในสภาพแวดล้อมท้องถิ่น การหมุนเวียนพืชชนิดนี้ยังช่วยฟื้นฟูดินและลดปัญหาวัชพืช เพิ่มผลผลิตและคุณภาพของดินสำหรับการปลูกข้าวในฤดูกาลถัดไป อีกทั้งยังสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในด้านความร่วมมือและการแบ่งปัน ทำให้ชาวบ้านสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการของชุมชนที่ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนด้วยการปลูกพืชหมุนเวียน
2. เพื่อศึกษากระบวนการของชุมชนที่มีการปลูกพืชหมุนเวียนการปลูกมันสำปะหลังในนาข้าวหลังฤดูการเก็บเกี่ยว

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยรายละเอียดของการดำเนินงาน ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ เกษตรตำบล 1 คน ผู้นำชุมชน 4 คน ประชาชนผู้ปลูกมันสำปะหลังในนาข้าวหลังฤดูการเก็บเกี่ยวของชุมชนบ้านโนนสวรรค์ ตำบลโคกตะเคียนอำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์จำนวน 25 คน รวม 30 คน โดยใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

2. เครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลขึ้นมาคือแบบสัมภาษณ์ สำหรับใช้สัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ณ สถานที่จริงด้วยตนเอง จำนวน 30 ชุด

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแก้ไข ให้ข้อเสนอแนะแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขโดยมีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนด้วยการปลูกพืชหมุนเวียน กรณีศึกษาการปลูกมันสำปะหลังในนาข้าวหลังฤดูการเก็บเกี่ยวและเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อเป็นแนวทางในการคิดคำถามสัมภาษณ์

2) ยกร่างแบบสัมภาษณ์

3) นำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัยตรวจสอบ

4) นำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์

5) ปรับปรุง แก้ไข

6) จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

7) ชี้แจงโครงการวิจัยและความสำคัญของการสัมภาษณ์เก็บข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการปฏิบัติการวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาความต้องการของชุมชนที่ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนด้วยการปลูกพืชหมุนเวียนนำไปสู่การวางแผนในการทำวิจัย

ระยะที่ 2 ศึกษากระบวนการของชุมชนที่มีการปลูกพืชหมุนเวียนการปลูกมันสำปะหลังในนาข้าวหลังฤดูการเก็บเกี่ยว

ระยะที่ 3 การทำวิจัยคือการดำเนินตามแผนงานวิจัยที่กำหนดการวิจัยตามวัตถุประสงค์โดยดำเนินการดังนี้

1) การสัมภาษณ์เพื่อหาข้อมูลโดยทั่วไปและการสนทนากลุ่มเพื่อหาแนวทางในการที่ให้ภาครัฐให้การสนับสนุนเกี่ยวกับการปลูกพืชหมุนเวียนการปลูกมันสำปะหลังในนาข้าวหลังฤดูการเก็บเกี่ยวและเพื่อพัฒนากระบวนการของชุมชนที่มีการปลูกพืชหมุนเวียนการปลูกมันสำปะหลังในนาข้าวจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญและผู้ร่วมสนทนากลุ่ม

2) การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 30 ท่าน

3) รวบรวมข้อมูลการวิจัยนำมาวิเคราะห์

4) เสนอแนะแนวทางในการกระบวนการของชุมชนที่มีการปลูกพืชหมุนเวียนการปลูกมันสำปะหลังในนาข้าวหลังฤดูการเก็บเกี่ยว

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามเนื้อหา (Content analysis) แล้วสรุปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลจากการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยจะนำข้อมูลจากการวิเคราะห์จากเอกสารประกอบกับข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) นำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนาสังเคราะห์ข้อมูลในพื้นที่ชุมชนบ้านโนนสวรรค์ ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือด้านความต้องการของชุมชนที่ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนด้วยการปลูกพืชหมุนเวียน และกระบวนการของชุมชนที่มีการปลูกพืชหมุนเวียนการปลูกมันสำปะหลังในนาข้าวหลังฤดูการเก็บเกี่ยว

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ความต้องการของชุมชนที่ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนด้วยการปลูกพืชหมุนเวียน พบว่า

ชุมชนบ้านโนนสวรรค์ ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ มีความต้องการให้หน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนในการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนผ่านการปลูกพืชหมุนเวียน เนื่องจากการปลูกพืชหมุนเวียนมีประโยชน์หลายด้าน เช่น การเพิ่มความหลากหลายของพืชผล ลดความเสี่ยงจากการพึ่งพาพืชชนิดเดียว และช่วยรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน ชุมชนต้องการให้รัฐสนับสนุนในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการสนับสนุนด้านการเงินการจัดหาแหล่งทุนหรือการสนับสนุนงบประมาณสำหรับเกษตรกรในการซื้อท่อนพันธุ์มันสำปะหลังเป็นการลงทุนที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อภาคการเกษตรของประเทศ ท่อนพันธุ์มันสำปะหลังที่มีคุณภาพสูงเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การเพาะปลูกมีประสิทธิภาพและได้ผลผลิตที่ดีขึ้น ด้วยงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง เกษตรกรสามารถเข้าถึงท่อนพันธุ์ที่มีความต้านทานต่อโรคและแมลง รวมถึงมีศักยภาพในการให้ผลผลิตที่สูงขึ้น การสนับสนุนนี้ยังช่วยลดภาระทางการเงินของเกษตรกร ทำให้สามารถเริ่มต้นหรือขยายกิจการได้อย่างมั่นคง นอกจากการสนับสนุนในการซื้อท่อนพันธุ์แล้ว การจัดสรรงบประมาณสำหรับการใช้ปุ๋ยที่เพียงพอต่อการเพาะปลูกก็มีความสำคัญไม่แพ้กัน ปุ๋ยที่มีคุณภาพและใช้อย่างถูกวิธีจะช่วยเสริมสร้างความแข็งแรงให้กับต้นมันสำปะหลัง ทำให้เติบโตได้ดีและมีผลผลิตที่มีคุณภาพสูง การสนับสนุนนี้อาจมาในรูปแบบของการให้ปุ๋ยในราคาที่ถูกลง หรือการให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้ปุ๋ยอย่างถูกต้องเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเพาะปลูก ซึ่งเป็นการช่วยลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลกำไรให้กับเกษตรกร ช่วยให้เกษตรกรสามารถเพาะปลูกมันสำปะหลังได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่ยังเป็นการส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนในภาคการเกษตรของประเทศ การเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลัง ให้เกษตรกรมีรายได้ที่มั่นคงและชีวิตที่ดีขึ้น แต่ยังช่วยเพิ่มปริมาณผลิตภัณฑ์การเกษตรที่มีคุณภาพให้กับตลาด ทั้งนี้ส่งผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศในภาพรวม โดยเฉพาะในด้านการส่งออกผลิตภัณฑ์การเกษตร

2. กระบวนการของชุมชนที่มีการปลูกพืชหมุนเวียนการปลูกมันสำปะหลังในนาข้าวหลังฤดูการเก็บเกี่ยวพบว่า

กระบวนการปลูกพืชหมุนเวียนในชุมชนที่มีการปลูกมันสำปะหลังในนาข้าวหลังฤดูการเก็บเกี่ยวเป็นวิธีการที่ชาวนาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของที่ดินและรายได้ในช่วงเวลาที่ไม่ได้ทำการเกษตรหลัก การปลูกพืชหมุนเวียนหมายถึงการปลูกพืชชนิดต่าง ๆ บนที่ดินเดียวกันในช่วงเวลาต่าง ๆ ของปี โดยเฉพาะหลังจากการเก็บเกี่ยวข้าว ซึ่งจะมีช่วงเวลาว่างที่ดินสามารถนำมาใช้ปลูกพืชอื่น ๆ ได้ ในกรณีนี้ชาวนาจะเลือกปลูกมันสำปะหลังซึ่งเป็นพืชที่ไม่ต้องการน้ำมากและสามารถเจริญเติบโตได้ดีในช่วงฤดูแล้งขั้นตอนแรกของกระบวนการนี้เริ่มต้นด้วยการเตรียมดินหลังจากการเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จสิ้น ชาวนาจะทำการเก็บเกี่ยวฟางข้าวและทำการไถพรวนดินเพื่อให้ดินมีความร่วนซุย ซึ่งเป็นการเตรียมดินให้พร้อมสำหรับการปลูกมันสำปะหลัง ในขั้นตอนนี้การเพิ่มปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยอินทรีย์ลงในดินเป็นสิ่งสำคัญเพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดินและเตรียมพร้อมให้มันสำปะหลังได้รับสารอาหารที่เพียงพอหลังจากเตรียมดินเสร็จสิ้น ชาวนาจะทำการปลูกมันสำปะหลังโดยการหยอดเมล็ดหรือวางท่อนมันสำปะหลังลงในร่องที่ได้เตรียมไว้ การปลูกมันสำปะหลังในช่วงนี้จะเป็นการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เนื่องจากมันสำปะหลังสามารถเติบโตได้ดีในช่วงฤดูแล้งที่ไม่ต้องการน้ำมาก การปลูกมันสำปะหลังยังช่วยปรับปรุงโครงสร้างดินและเพิ่มความหลากหลายของพืชในพื้นที่ ทำให้ดินมีความสมดุลและลดการเกิดโรคพืช

การรวมกลุ่มแรงงานในชุมชนที่มีการปลูกพืชหมุนเวียน เช่น การปลูกมันสำปะหลังในนาข้าวหลังฤดูการเก็บเกี่ยว เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและเพิ่มประสิทธิภาพใน

การผลิต ในชุมชนเกษตรกรที่เน้นการปลูกพืชหมุนเวียน การรวมกลุ่มแรงงานช่วยให้เกิดการประสานงานในการทำงานและการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันการรวมกลุ่มแรงงานเริ่มต้นจากการจัดตั้งกลุ่มของเกษตรกรที่มีความสนใจและมีเป้าหมายร่วมกัน กลุ่มนี้จะมีการประชุมเพื่อวางแผนการปลูกพืชหมุนเวียน รวมถึงการแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ในการปลูกมันสำปะหลัง การสร้างกลุ่มทำให้เกษตรกรสามารถช่วยกันในการเตรียมดินปลูกพืช และดูแลรักษาแปลงปลูกได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังช่วยลดต้นทุนการผลิตเนื่องจากสามารถใช้ทรัพยากรร่วมกัน เช่น เครื่องมือการเกษตรและแรงงานในขั้นตอนการปลูกมันสำปะหลัง กลุ่มแรงงานจะทำงานร่วมกันในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การเตรียมดิน การปลูก ไปจนถึงการเก็บเกี่ยว เมื่อเกษตรกรทำงานร่วมกัน จะสามารถทำงานได้เร็วขึ้นและมีประสิทธิภาพมากขึ้น การใช้แรงงานร่วมกันยังช่วยลดภาระงานของแต่ละคนและเพิ่มความสามารถในการจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการปลูกพืชการรวมกลุ่มแรงงานยังส่งผลต่อการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในชุมชน เกษตรกรสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเรียนรู้จากกันและกัน ซึ่งช่วยเสริมสร้างความรู้และทักษะในการทำการเกษตร การมีความร่วมมือที่ดีในกลุ่มแรงงานยังทำให้เกิดความสามัคคีและความเชื่อมั่นในชุมชน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

การกระจายรายได้ในชุมชนเป็นกระบวนการที่สำคัญในการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและเสริมสร้างความเป็นธรรมในสังคม กระบวนการนี้ช่วยให้สมาชิกในชุมชนมีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรและรายได้ที่เท่าเทียมกัน ซึ่งส่งผลให้เกิดความเจริญก้าวหน้าและลดความเหลื่อมล้ำในสังคมการกระจายรายได้ในชุมชนเริ่มจากการสร้างโอกาสในการทำงานและการประกอบอาชีพที่หลากหลาย ภายในชุมชนอาจมีการส่งเสริมการทำเกษตรกรรมที่มีความยั่งยืน การส่งเสริมการผลิตสินค้าและบริการท้องถิ่น หรือการสนับสนุนธุรกิจขนาดย่อม ซึ่งเป็นการสร้างรายได้ที่มั่นคงให้กับสมาชิกในชุมชน นอกจากนี้ การฝึกอบรมและการให้ความรู้ในการประกอบอาชีพยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเพิ่มความสามารถในการแข่งขันและเพิ่มรายได้ของประชาชนในชุมชนนอกจากการสร้างโอกาสในการทำงานแล้ว การกระจายรายได้ยังเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรในชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดสรรงบประมาณสำหรับโครงการพัฒนาชุมชน การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การสร้างถนน การพัฒนาแหล่งน้ำ และการจัดตั้งสถานพยาบาล ล้วนเป็นปัจจัยที่ช่วยเพิ่มคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนและส่งเสริมให้เกิดการกระจายรายได้ที่เป็นธรรมการรวมกลุ่มและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือภายในชุมชนก็เป็นสิ่งสำคัญในการกระจายรายได้ กลุ่มสหกรณ์หรือกลุ่มเกษตรกรสามารถช่วยให้สมาชิกมีอำนาจในการต่อรองราคาสินค้าและบริการ และเพิ่มความสามารถในการเข้าถึงตลาดที่กว้างขึ้น การทำงานร่วมกันในลักษณะนี้ยังช่วยลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มรายได้สุทธิของสมาชิก นอกจากนี้ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างชุมชนต่าง ๆ ยังช่วยเสริมสร้างการแลกเปลี่ยนความรู้และทรัพยากร ทำให้เกิดการกระจายรายได้ในระดับภูมิภาค

อภิปรายผล

ความต้องการของชุมชนที่ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนด้วยการปลูกพืชหมุนเวียน พบว่า ชุมชนบ้านโนนสวรรค์ ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ได้แสดงความต้องการที่จะให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามาสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนด้วยการปลูกพืชหมุนเวียน ความต้องการนี้มีความสำคัญและมีเหตุผลที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนและแนวโน้มการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและมีความต้องการการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐในด้านต่างๆ เช่น การให้ความรู้และอบรมเกี่ยวกับเทคนิคการปลูกพืชหมุนเวียน การจัดหาปัจจัยการผลิต เช่นท่อนพันธุ์ของมันสำปะหลังและปุ๋ย การสนับสนุนด้านการตลาดและการจำหน่ายผลผลิต ซึ่งจะทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งในการพัฒนาตนเองสามารถสร้างงานและโอกาสให้กับคนในชุมชน ช่วยลดการย้ายถิ่นฐานของประชากรที่ต้องไปหางานในเมืองใหญ่ และเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน สอดคล้องกับ ชูติพงศ์ คงสันเทียะ และคณะ (2566) ศึกษาการพัฒนา นโยบายสาธารณะระดับท้องถิ่นในบริบทของระบบเศรษฐกิจ หมุนเวียนทางการเกษตร: กรณีศึกษา บ้านจำปา หมู่ที่ 10 ตำบลเชียงยืน

อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานีพบว่าพบว่า การออกแบบระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนได้มีการพัฒนาแผนนโยบายสาธารณะออกเป็น 4 ระยะ ได้แก่ (1) ระยะความเข้มแข็งของกลุ่มสมาชิกในชุมชน (2) ระยะการสร้างนวัตกรรมระบบหมุนเวียนทางการเกษตรในชุมชน (3) ระยะการสร้างภาคีเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานและองค์กรภายนอกชุมชนอย่างบูรณาการและ (4) ระยะการขยายผลสู่ต้นแบบนวัตกรรมระบบหมุนเวียนทางการเกษตร ข้อเสนอแนะคือ ควรมีการทดสอบประสิทธิภาพของระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนดังกล่าวกับเกษตรกรรายอื่น ๆ และต่อยอดสู่การสร้างระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนทางการเกษตรแบบองค์รวมทั้งชุมชน สอดคล้องกับนภาพรรณ พัฒนฉัตรชัย และคณะ (2566) ศึกษาการขับเคลื่อนชุมชนด้วยแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อเพิ่มคุณค่าผลิตภัณฑ์ชุมชนชายแดนบริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการพัฒนาต้นแบบการขับเคลื่อนชุมชนด้วยแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อเพิ่มคุณค่าผลิตภัณฑ์ชุมชนพบว่าควรเริ่มด้วยการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนและสมาชิกในชุมชน และมุ่งเน้นการให้ความรู้ การตระหนักถึงทรัพยากรชุมชน และการเพิ่มคุณค่าผลิตภัณฑ์ชุมชน และควรจัดทำแผนปฏิบัติการร่วมกันในชุมชนเพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงาน และสร้างเครือข่ายการดำเนินงานภายในและภายนอกชุมชน เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการพึ่งพาอาศัยกันในการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

กระบวนการของชุมชนที่มีการปลูกพืชหมุนเวียนการปลูกมันสำปะหลังในนาข้าวหลังฤดูการเก็บเกี่ยวพบว่า ชุมชนบ้านโนนสวรรค์ ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ มีกระบวนการทำงานในชุมชนโดยการรวมกลุ่มลงแรงในการปลูกมันสำปะหลังช่วยให้มีการจ้างงานในชุมชน สมาชิกทุกคนในกลุ่มสามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการผลิต ตั้งแต่การเตรียมดิน การปลูก การดูแลรักษา จนถึงการเก็บเกี่ยว ซึ่งช่วยให้คนในชุมชนมีรายได้เสริมจากการทำงานในกลุ่มเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเพราะการทำงานร่วมกันในรูปแบบกลุ่มสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตได้ สมาชิกในกลุ่มสามารถแบ่งปันทรัพยากร เช่น เครื่องมือการเกษตร ปุ๋ย และสารเคมี รวมถึงการแลกเปลี่ยนความรู้และเทคนิคการปลูกพืชที่ดี ทำให้การปลูกมันสำปะหลังมีประสิทธิภาพและผลผลิตสูงขึ้นช่วยลดต้นทุนการผลิตนอกจากนี้ยังมีการเข้าถึงแหล่งทุนและการสนับสนุนจากภาครัฐ กลุ่มเกษตรกรมีโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุนหรือการสนับสนุนจากภาครัฐและองค์กรต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้น เช่น การขอสินเชื่อในอัตราดอกเบี้ยต่ำ การได้รับการฝึกอบรมและคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ รวมถึงการได้รับการสนับสนุนในเรื่องการตลาดและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการทำงานร่วมกันในกลุ่มช่วยสร้างความเข้มแข็งและความสามัคคีในชุมชน สมาชิกกลุ่มสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและช่วยเหลือกันในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งส่งผลให้ชุมชนมีความเป็นปึกแผ่นและมีศักยภาพในการพัฒนามากขึ้น สอดคล้องกับ ประทีป อุบแก้ว (2562) ศึกษาการปลูกพืชสลับเพื่อมูลค่าในแปลงมันสำปะหลังพบว่า การปลูกมันสำปะหลังร่วมกับพืชตระกูลถั่วเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง สอดคล้องกับ อาศยา เพ็ชรผุดผ่อง (2560) ศึกษาแนวทางแก้ปัญหา มันสำปะหลังกรณีศึกษาในอำเภอบึงนารางจังหวัดพิจิตรพบว่า โดยส่วนใหญ่ใช้พื้นที่ของตนเองในการปลูกมันสำปะหลัง และเกษตรกรได้รับความรู้การปลูกมันสำปะหลังจากเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตร โดยมีการฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกร และการยอมรับเทคโนโลยีใหม่ ๆ การบริหารจัดการในการ วางแผน ด้านสภาพแวดล้อมของการเพาะปลูกมันสำปะหลังของกลุ่มเกษตรกร

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนด้วยการปลูกพืชหมุนเวียนเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและความยั่งยืนของชุมชน ตัวอย่างที่ชัดเจนคือกรณีศึกษาของชุมชนบ้านโนนสวรรค์ ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งได้ใช้วิธีการปลูกมันสำปะหลังในนาข้าวหลังฤดูการเก็บเกี่ยวซึ่งช่วยให้ชาวนาสามารถใช้ที่ดินอย่างเต็มประสิทธิภาพในช่วงเวลาที่ไม่ได้มีการปลูกข้าว การปลูกมันสำปะหลังเป็นพืชหมุนเวียนไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มรายได้ให้กับชาวนาในช่วงเวลาที่ไม่ได้ปลูกข้าวแต่ยังช่วยปรับปรุงคุณภาพของดินและ

ลดการพึ่งพาเคมีเกษตร เนื่องจากมันสำปะหลังเป็นพืชที่ต้องการการดูแลรักษาน้อยและสามารถเจริญเติบโตได้ดีในสภาพดินที่หลากหลายการรวมกลุ่มแรงงานในชุมชนเพื่อปลูกมันสำปะหลังยังเสริมสร้างความเข้มแข็งและความร่วมมือภายในชุมชน ชาวนาสามารถแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ รวมถึงช่วยกันในการทำงานทุกขั้นตอน ตั้งแต่การเตรียมดิน การปลูก การดูแลรักษา ไปจนถึงการเก็บเกี่ยว การทำงานร่วมกันในลักษณะนี้ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการผลิต ทำให้ชาวนาสามารถเพิ่มรายได้สุทธิของตนเองได้มากขึ้นการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนด้วยการปลูกพืชหมุนเวียนยังมีผลกระทบเชิงบวกต่อสิ่งแวดล้อมและการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน การปลูกมันสำปะหลังช่วยรักษาความสมดุลของดินและลดการกัดเซาะของดินในพื้นที่นา การปลูกพืชหมุนเวียนยังช่วยเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่เกษตรและลดความเสี่ยงจากโรคพืชและศัตรูพืชสรูปได้ว่าการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนด้วยการปลูกพืชหมุนเวียนกรณีศึกษาของชุมชนบ้านโนนสวรรค์ เป็นตัวอย่างที่ดีในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและความยั่งยืนของชุมชน ทำให้ชาวนาในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 หน่วยงานท้องถิ่นควรสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพื่อให้ความรู้และเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการปลูกพืชหมุนเวียน เช่น การปลูกมันสำปะหลังหลังฤดูเก็บเกี่ยวข้าว การจัดฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนทักษะการจัดการดิน น้ำ และการดูแลรักษาพืชหมุนเวียน รวมถึงการให้คำปรึกษาและแนะนำวิธีการเพิ่มผลผลิตอย่างยั่งยืน เพื่อเพิ่มรายได้และลดความเสี่ยงในการทำเกษตรแบบดั้งเดิม

1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดให้มีโครงการสนับสนุนทางการเงินและการเข้าถึงแหล่งทุนสำหรับเกษตรกรที่ต้องการปลูกพืชหมุนเวียน เช่น การปล่อยกู้ดอกเบี้ยต่ำหรือการจัดตั้งกองทุนหมุนเวียนเพื่อใช้ในการซื้อเมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย และอุปกรณ์ที่จำเป็น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

2.1 ควรวิจัยการเปลี่ยนแปลงรายได้ของเกษตรกรและครอบครัวในชุมชนที่เกิดจากการสร้างงานของคนในชุมชน

2.2 ควรวิจัยเกี่ยวกับการสร้างงานและโอกาสในการจ้างงานเพิ่มเติมในชุมชนเพื่อยกระดับความมั่นคงของชุมชน

2.3 ควรวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปและการสร้างแบรนด์สำหรับมันสำปะหลังจากชุมชนในการเพิ่มรายได้

เอกสารอ้างอิง

- ชโนภาส ชนลักษณ์ดาว, วุฒา ประจงศักดิ์, รัศมี แสงศิริมงคลย์ และธัชชา รัมมะศักดิ์. (2567). สถานการณ์ความหลากหลายทางชีวภาพ พ. ศ. 2566. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 9(6), 1068-1086.
- ชุตินพงศ์ คงสันเทียะ, ญัฐฐานุช เมฆรา และสุทธิดา จันทรดวง. (2566). การพัฒนานโยบายสาธารณะระดับท้องถิ่นในบริบทของระบบเศรษฐกิจ หมุนเวียนทางการเกษตร: กรณีศึกษากองทุนบ้านจำปาหมู่ที่ 10 ตำบลเชียงยืน อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 42(1), 71-85.
- นภาพรรณ พัฒนฉัตรชัย, นวรัตน์ นิธิชัยอนันต์, ธราธร ภูพันเชือก, ฌภัทษา ปานเจริญ, นฤมล วลีประทานพร, อรุโณทัย อุ่นไธสง และณัฐวดี ใจกล้า. (2566). การขับเคลื่อนชุมชนด้วยแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อเพิ่ม

- คุณค่า ผลิตภัณฑ์ชุมชนชายแดนบริเวณชายแดนไทย-กัมพูชาอำเภอทาบเชิงจังหวัดสุรินทร์. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น, 7(2), 23-42.
- เบญญาตา กระจ่างแจ้ง, ญาณิน พัดโสภา และ อัครกิตติ พัฒนสัมพันธ์. (2567). แบบจำลองข้อมูลปัญหาการปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกรในอำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์นมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 10(2), 95-108.
- ประทีป อุบแก้ว. (2562). การปลูกพืชสลับเพื่อมูลค่าในแปลงมันสำปะหลัง (รายงานการวิจัย). สระแก้ว: มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว.
- อนูรัตน์ อนันนทาธร. (2563). การประเมินผลการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนไปสู่การปฏิบัติ. วารสารวิชาการวิทยาลัยบริหารศาสตร์, 3(1), 61-74.
- อาศยา เพ็ชรผุดผ่อง. (2560). แนวทางแก้ปัญหามันสำปะหลังกรณีศึกษาในอำเภอกบินทร์บุรีจังหวัดปราจีนบุรี (รายงานการวิจัย). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

Guidelines for decentralizing power to village health volunteers to carry out public health work in Khon Kaen Province

Phukanchanakrit Pulanram^{1*} and Songphon Choutikavatchagul¹

¹Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand

*Corresponding author. E-mail: pagsa.2522@gmail.com

ABSTRACT

This research aimed to 1) study the level of decentralization of village health volunteers to carry out public health work, 2) study the factors affecting the decentralization of village health volunteers to carry out public health work, and 3) study the approach to decentralization of village health volunteers to carry out public health work in Khon Kaen Province. This study was mixed-method research. The sample consisted of 400 people in Khon Kaen Province. The key informants were 10 government officials and local government officials. The research instruments were questionnaires and interview forms. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, multiple regression analysis, and descriptive analysis. The results of the research found that 1) The level of decentralization of village health volunteers to carry out public health work in Khon Kaen Province was at a moderate level overall. The ranking of the following aspects was as follows: health service work, administrative work, and academic work, respectively. 2) The factors affecting the decentralization of village health volunteers to carry out public health work in Khon Kaen Province were knowledge and understanding, and teamwork. and in terms of operational facilities, respectively. 3) The decentralization approach found that; (1) it is necessary to decentralize power to village health volunteers, (2) create strategies and implement health promotion operations into practice, (3) examine every step of the process, (4) apply strategies and plan work for implementation, (5) determine the main policies of related agencies and in line with government policy, (6) promote a vision that is consistent with the policy, (7) systematically implement and evaluate work results and summarize the joint evaluation results, (8) evaluate operations at every step regarding capital or budget allocation, and (9) seriously decentralize power to village health volunteers.

Keywords: Decentralization Approach, Village Health Volunteers, Public Health Operations

แนวทางการกระจายอำนาจให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ดำเนินงานด้านสาธารณสุขในเขตจังหวัดขอนแก่น

ภูกาญจนภักดิ์ ปุณรัตน์^{1*} และ ทรงพล โชติกเวชกุล¹

¹มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ประเทศไทย

*Corresponding author. E-mail: pagsa.2522@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการกระจายอำนาจให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านดำเนินงานด้านสาธารณสุข 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระจายอำนาจให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านดำเนินงานด้านสาธารณสุข และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการกระจายอำนาจให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านดำเนินงานด้านสาธารณสุขในเขตจังหวัดขอนแก่น การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ประชาชนในจังหวัดขอนแก่น จำนวน 400 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ เจ้าหน้าที่รัฐและเจ้าหน้าที่หน่วยงานท้องถิ่น จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ และการพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการกระจายอำนาจให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านดำเนินงานด้านสาธารณสุขในเขตจังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับด้านมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านงานบริการด้านสุขภาพ ด้านงานบริหาร และด้านงานวิชาการ ตามลำดับ 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระจายอำนาจให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านดำเนินงานด้านสาธารณสุขในเขตจังหวัดขอนแก่น ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน ตามลำดับ และ 3) แนวทางการกระจายอำนาจ พบว่า (1) ต้องกระจายอำนาจให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (2) สร้างกลยุทธ์และการดำเนินงานด้านการส่งเสริมสุขภาพสู่การปฏิบัติ (3) ตรวจสอบกระบวนการทุกขั้นตอน (4) นำกลยุทธ์ไปปรับใช้และวางแผนงานสู่การปฏิบัติ (5) กำหนดนโยบายหลักของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับนโยบายของรัฐ (6) ส่งเสริมวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับนโยบาย (7) ดำเนินงานและการประเมินผลงาน และสรุปผลการประเมินร่วมกันอย่างเป็นระบบ (8) ประเมินผลการดำเนินงานทุกขั้นตอนเกี่ยวกับการจัดสรรทุนหรืองบประมาณ และ (9) กระจายอำนาจให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านอย่างจริงจัง

คำสำคัญ: แนวทางการกระจายอำนาจ, อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน, การดำเนินงานด้านสาธารณสุข

© 2024 JOMSD: Journal of Organizational Management and Social Development

บทนำ

ตามพระราชบัญญัติได้มีการกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มีสาระสำคัญที่มุ่งให้ท้องถิ่นได้มีอำนาจในการจัดการเพื่อการพัฒนาด้วยการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่น โดยมีการถ่ายโอนภารกิจจากหน่วยงานและส่วนราชการที่ดำเนินงานในท้องที่ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล งานที่ดำเนินการถ่ายโอน เช่น การจัดการด้านการศึกษา ด้านสุขภาพ โครงสร้างพื้นฐาน แต่ในสภาพการณ์ปัจจุบันองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นต้องรับภารกิจ ทำหน้าที่จัดบริการด้านอนามัยครอบครัว การสาธารณสุขและการรักษาพยาบาล สถานีนามัยหรือโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนต้องเปลี่ยนสถานภาพไปอยู่ภายใต้การกำกับดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบล หรือเทศบาลตำบล เทศบาลแทน ปัญหาการโอนถ่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีข้อจำกัด

เกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณในการจ้างบุคลากรด้านสาธารณสุข รายได้มีไม่เพียงพอในการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ และเวชภัณฑ์ด้านสาธารณสุขสำหรับให้บริการประชาชน งบประมาณที่ได้รับจากรัฐบาลไม่เพียงพอต่อการบริหารงานโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลและการจัดหางบประมาณเพิ่มเติม เพื่อใช้สำหรับการดำเนินงานของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล บุคลากรสังกัดโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลมีความกังวลใจเกี่ยวกับ 1) ความมั่นคงของตำแหน่งงานของตน 2) อัตรากำลังระยะยาวที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดสรรไว้รองรับ 3) บำเหน็จบำนาญ 4) ความก้าวหน้าเกี่ยวกับตำแหน่งงานของตน 5) ความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดหางบประมาณเพิ่มเติมสำหรับจ้างบุคลากรด้านสาธารณสุข 6) สวัสดิการที่ได้รับจากการปฏิบัติงาน 7) ความพอเพียงของงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำหรับจ้างบุคลากรด้านสาธารณสุข 8) รายได้ที่ได้รับจากการปฏิบัติงาน 9) ผลตอบแทนที่ได้รับจากการปฏิบัติงาน 10) ความซ้ำซ้อนของตำแหน่งงาน จึงทำให้ไม่เกิดการยอมรับการดำเนินงานที่จะสามารถประสานการทำงานที่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรได้ (สมยศ นาวิการ, 2545)

จากการศึกษาผลงานวิจัยที่ผ่านมา พบว่า ปัญหาที่เกิดกับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านประสบปัญหาเกิดจากความไว้วางใจของคนในชุมชน ปัญหาช่องว่างในการดำเนินงาน ปัญหาด้านการศึกษาในระดับที่ต่ำกว่า ความรู้ความสามารถทักษะที่ยังไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ปัญหาภาระงานที่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพนอกจากการทำหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน แล้วยังทำภาระงานอื่นอีกที่ต้องรับผิดชอบครบครัน ประกอบอาชีพ ประกอบกับจำนวนอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในแต่ละพื้นที่ไม่เพียงพอ และปัญหาการขาดงบประมาณ พบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านขาดการตระหนักและเห็นความสำคัญในเรื่องสุขภาพทำให้ประชาชนให้ความร่วมมือในการดำเนินงานน้อยและขาดการประสานงานที่ดี และเนื่องจากอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีบทบาทหลายด้านในชุมชนทำให้เกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงานจึงใช้เวลามากและล่าช้าในการปฏิบัติงาน และการจัดการด้านงานบริหาร งานวิชาการ รวมถึงงานบริการด้านสุขภาพ ยังไม่เพียงพอจึงควรให้มีการจัดการงานด้านสาธารณสุขให้เกิดประสิทธิภาพให้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ จึงทำให้ไม่เกิดการยอมรับการดำเนินงานด้านการจัดการสาธารณสุขสำหรับในสถานการณ์โรคระบาดโควิด 2019 เท่าที่ควร (ณัฐวรรธณ คำแสน, 2564)

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเป็นกลุ่มเสี่ยงที่ต้องรับบริการบริการสำหรับคนในชุมชนอันดีรองลงมาจะเป็นคนในชุมชนซึ่งล้วนแล้วแต่จะเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่มีความสำคัญอันดับต้นๆ ในการนี้เพื่อให้เกิดการยอมรับและการบริหารจัดการด้านสาธารณสุขที่เกิดประสิทธิภาพของชุมชน และการบริหารจัดการที่มีคุณภาพสำหรับการบริหารงานด้านสาธารณสุขในภาวะโรคระบาดโควิด 2019 ที่เป็นปัญหาในขณะนี้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการกระจายอำนาจให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านจัดการงานด้านสาธารณสุขในเขตจังหวัดขอนแก่น ตามความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการสุขภาพในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขส่งเสริมสุขภาพในเขตจังหวัดขอนแก่น โดยผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการกระจายอำนาจให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านดำเนินงานด้านสาธารณสุขในเขตจังหวัดขอนแก่น ในด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านภาวะผู้นำ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการบริหารจัดการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน และปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระจายอำนาจให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านดำเนินงานด้านสาธารณสุขในเขตจังหวัดขอนแก่น ด้านงานบริหาร ด้านงานวิชาการ ด้านงานบริการด้านสุขภาพ เพื่อนำผลของการวิจัยที่ได้ไปเป็นแนวทางการกระจายอำนาจให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านดำเนินงานด้านสาธารณสุขในเขตจังหวัดขอนแก่น รวมถึงการพัฒนาบุคลากรอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านให้เป็นที่ยอมรับ สามารถรับภารกิจการให้บริการด้านสาธารณสุขให้บริการด้านสุขภาพอนามัยแก่ประชาชนและรองรับการกระจายอำนาจให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านจัดการงานด้านสาธารณสุขได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการกระจายอำนาจให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านดำเนินงานด้านสาธารณสุขในเขตจังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระจายอำนาจให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านดำเนินงานด้านสาธารณสุขในเขตจังหวัดขอนแก่น
3. เพื่อศึกษาแนวทางการกระจายอำนาจให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านดำเนินงานด้านสาธารณสุขในเขตจังหวัดขอนแก่น

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงผสมผสาน โดยใช้วิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ และวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบลในเขตจังหวัดขอนแก่น ทั้งสิ้น 248 แห่ง ซึ่งมี บุคลากรสาธารณสุข จำนวน 1,377 คน (กลุ่มงานทรัพยากรบุคคล สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น, 2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรสาธารณสุขสังกัดกระทรวงสาธารณสุขประจำโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในเขตจังหวัดขอนแก่น จำนวน 310 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรการคำนวณของ (Taro Yamane) ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2560)

1.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยการสัมภาษณ์ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ได้จากการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง พิจารณาจากความสามารถในการให้ความรู้ และประสบการณ์ ประกอบด้วย ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ผู้บริหารงานสาธารณสุขในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการสุขภาพในเขตจังหวัดขอนแก่น รวมทั้งสิ้น 20 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (เชิงปริมาณ) คือ แบบสอบถาม ส่วนประกอบของแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการกระจายอำนาจให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านดำเนินงานด้านสาธารณสุขในเขตจังหวัดขอนแก่น ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระจายอำนาจให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านดำเนินงานด้านสาธารณสุขในเขตจังหวัดขอนแก่น และ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการกระจายอำนาจให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านดำเนินงานด้านสาธารณสุขในเขตจังหวัดขอนแก่น โดยมีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้ (1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการสร้างแบบสอบถาม (2) กำหนดขอบเขตของคำถาม และโครงสร้างของแบบสอบถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิดการวิจัย นำเสนอที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบ ปรับปรุง แก้ไขแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์ (3) นำแบบสอบถามฉบับร่างที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง และ (4) ตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่แก้ไขและผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงแล้วไปทำการทดสอบ จำนวน 40 คน กับบุคลากรโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในเขตจังหวัดมหาสารคาม จากนั้นนำมาทดสอบความเชื่อมั่นโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.802 โดยใช้วิธีของ Cronbach จากนั้นนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงสมบูรณ์แล้วนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดต่อไป

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (เชิงคุณภาพ) คือ แบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 1 ส่วน ดังนี้ การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อใช้สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก เสริมการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อต้องการให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับข้อเสนอเกี่ยวกับแนวทางการกระจายอำนาจให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านดำเนินงานด้านสาธารณสุขในเขตจังหวัดขอนแก่น ใช้สำหรับการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์ ดังนี้ (1) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมวิเคราะห์เป็นข้อมูลคำถามเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบในเรื่องแนวทางการกระจายอำนาจให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านดำเนินงานด้านสาธารณสุขในเขตจังหวัดขอนแก่น (2) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาวางโครงสร้างแบบสัมภาษณ์โดยกำหนดขอบเขตเนื้อหาครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยตามกรอบแนวคิดของการวิจัย และขอคำแนะนำจากที่ปรึกษาเพื่อความสมบูรณ์ในประเด็นและเนื้อหาในแบบสัมภาษณ์ยิ่งขึ้น (3) พัฒนาแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยยิ่งขึ้น และใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและข้อเท็จจริงที่จะนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ในลำดับต่อไป และ (4) นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างแล้วนำเสนอให้ที่ปรึกษาตรวจสอบและนำไปปฏิบัติในภาคสนามต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม มีขั้นตอนดังนี้ 1) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่ผ่านการพัฒนา และปรับปรุงจนมีคุณภาพในระดับที่ยอมรับได้ไปดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง และผู้ช่วยวิจัยซึ่งผู้วิจัยขอความร่วมมือจากบุคลากรสาธารณสุขสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ประจำโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในเขตจังหวัดขอนแก่น ก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยชี้แจงเกี่ยวกับรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัยเครื่องมือ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลขั้นตอน และวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนแก่ผู้ช่วยวิจัย 2) การขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม และทำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง 3) ผู้วิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล นำเสนอบุคลากรสาธารณสุขสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ประจำโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในเขตจังหวัดขอนแก่น เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ 4) แจกจ่าย และเก็บแบบสอบถามจากประชากร กลุ่มตัวอย่าง 5) รับแบบสอบถามกลับคืน ตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนสมบูรณ์แล้วไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ตามขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัย ในลักษณะการวิจัยเอกสาร ได้แก่ ส่วนที่เป็นคำอธิบายจากเอกสาร หนังสือ ตำรา ที่เป็นแนวคิดทฤษฎี รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาการกระจายอำนาจให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านจัดการงานด้านสาธารณสุขในเขตจังหวัดขอนแก่น 2) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยประสานงาน เพื่อขออนุญาตกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลทางโทรศัพท์ แล้วเดินทางไปตามวันเวลาที่นัดหมาย ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยแนะนำตนเอง สร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้วิจัยกับผู้ถูกสัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์การของการสัมภาษณ์ แล้วดำเนินการสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่มพูดคุยอย่างเป็นกันเองตามแนวทางการสัมภาษณ์ที่วางไว้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้แสดงทัศนะของตนเองอย่างเต็มที่

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

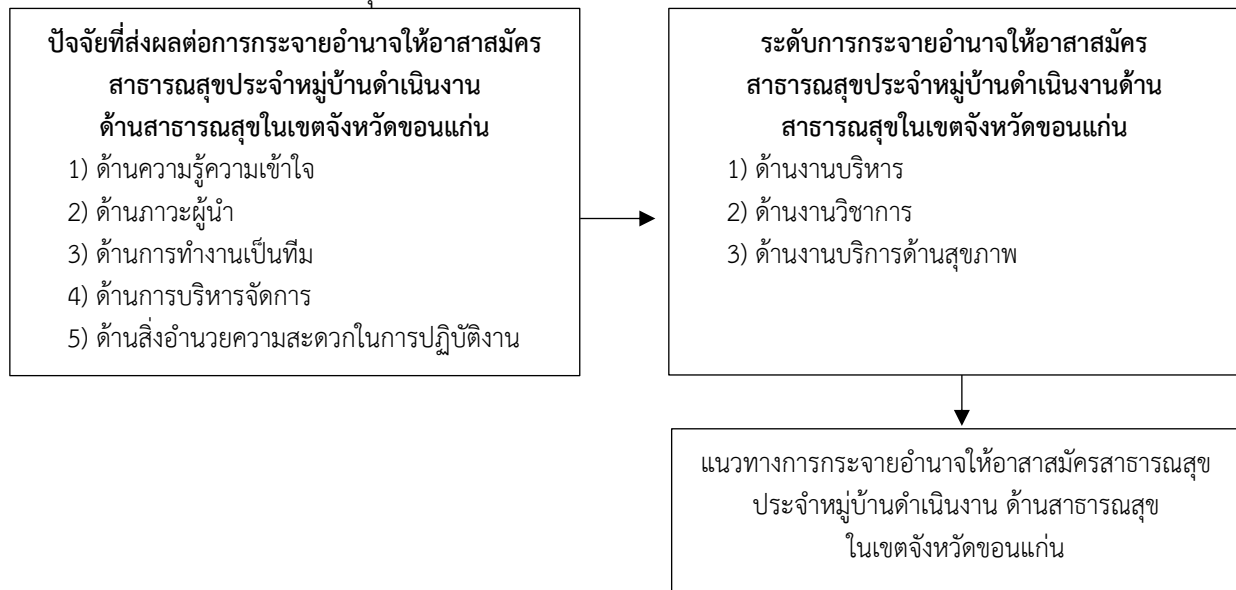
4.1 การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ระดับการกระจายอำนาจให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านดำเนินงานด้านสาธารณสุขในเขตจังหวัดขอนแก่น โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประกอบการอภิปรายผล

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระจายอำนาจให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านดำเนินงานด้านสาธารณสุขในเขตจังหวัดขอนแก่น นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณโดยใช้วิธีการคัดเลือกตัวแปรแบบเป็นลำดับขั้น ประกอบการอภิปรายผล

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวทางการกระจายอำนาจให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านดำเนินงานด้านสาธารณสุขในเขตจังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยคัดเลือก และจำแนกข้อมูล จัดระเบียบข้อมูลให้เป็นระบบ จัดทำบรรณานุกรมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำข้อมูลไปเขียนเป็นรายงานตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษา “การกระจายอำนาจให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านดำเนินงานด้านสาธารณสุขในเขตจังหวัดขอนแก่น” สามารถสรุปกรอบแนวคิด ดังภาพที่ 1



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ระดับการกระจายอำนาจให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านดำเนินงานด้านสาธารณสุขในเขตจังหวัดขอนแก่น

ผลการวิเคราะห์ระดับการกระจายอำนาจให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านดำเนินงานด้านสาธารณสุขในเขตจังหวัดขอนแก่น สามารถสรุปดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ระดับการกระจายอำนาจให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านดำเนินงานด้านสาธารณสุขในเขตจังหวัดขอนแก่น

การกระจายอำนาจให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านงานบริหาร	3.02	0.36	ปานกลาง
ด้านงานวิชาการ	3.01	0.36	ปานกลาง
ด้านงานบริการด้านสุขภาพ	3.05	0.58	ปานกลาง
รวม	3.02	0.58	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการกระจายอำนาจให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านดำเนินงานด้านสาธารณสุขในเขตจังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.02, S.D.=0.58$) โดยเรียงลำดับด้านมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านงานบริการด้านสุขภาพ ($\bar{X} = 3.05, S.D.=0.58$) ด้านงานบริหาร ($\bar{X} = 3.02, S.D.=0.36$) และด้านงานวิชาการ ($\bar{X} = 3.01, S.D.=0.36$) ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการกระจายอำนาจให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านดำเนินงานด้านสาธารณสุขในเขตจังหวัดขอนแก่น

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการกระจายอำนาจให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านดำเนินงานด้านสาธารณสุขในเขตจังหวัดขอนแก่น สามารถสรุปดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการกระจายอำนาจให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านดำเนินงานด้านสาธารณสุขในเขตจังหวัดขอนแก่น

ลำดับตัวแปรที่รับการคัดเลือก	B	S.E.	Beta	t	P-value	Collinearity Statistics	
						Tolerance	VIF
ค่าคงที่	1.852	.211		8.769	.000	1.433	2.272
ด้านความรู้ความเข้าใจ (X ₁)	.504	.064	.756	7.920	.000*	.377	.630
ด้านภาวะผู้นำ (X ₂)	-.124	.050	-.403	-2.499	.014	-.223	-.025
ด้านการทำงานเป็นทีม (X ₃)	-.208	.035	-.838	-5.878	.000*	-.278	-.137
ด้านการบริหารจัดการ (X ₄)	-.082	.051	-.247	-1.600	.113	-.183	.020
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน (X ₅)	-.331	.058	1.322	5.735	.000*	.216	.445
SE _{est} = ±.12922 R = 0.688; R ² =0. 473; Adj. R ² = 0.443; F = 15.606; p-value = 0.01							

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการกระจายอำนาจให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านดำเนินงานด้านสาธารณสุขในเขตจังหวัดขอนแก่น ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจ (X₁) ด้านการทำงานเป็นทีม (X₃) และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน (X₅) ตามลำดับ โดยทั้ง 3 ปัจจัยสามารถทำนายโดยรวมทุกด้านเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการกระจายอำนาจให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านดำเนินงานด้านสาธารณสุขในเขตจังหวัดขอนแก่น ได้ร้อยละ 44.3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในคะแนนมาตรฐาน $Y = .504X_1 + -.208X_3 + -.331X_5$

3. แนวทางการกระจายอำนาจให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านดำเนินงานด้านสาธารณสุขในเขตจังหวัดขอนแก่น

ผลการวิเคราะห์แนวทางการกระจายอำนาจให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านดำเนินงานด้านสาธารณสุขในเขตจังหวัดขอนแก่น พบว่า 1) ต้องกระจายอำนาจให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน 2) สร้างกลยุทธ์และการดำเนินงานด้านการส่งเสริมสุขภาพสู่การปฏิบัติ 3) ตรวจสอบกระบวนการทุกขั้นตอน 4) นำกลยุทธ์ไปปรับใช้และวางแผนงานสู่การปฏิบัติ 5) กำหนดนโยบายหลักของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับนโยบายของรัฐ 6) ส่งเสริมวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับนโยบาย 7) ดำเนินงานและการประเมินผลงาน และสรุปผลการประเมินร่วมกันอย่างเป็นระบบ 8) ประเมินผลการดำเนินงานทุกขั้นตอนเกี่ยวกับการจัดสรรทุนหรืองบประมาณ 9) กระจายอำนาจให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านอย่างจริงจัง

อภิปรายผล

ระดับการกระจายอำนาจให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านดำเนินงานด้านสาธารณสุขในเขตจังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับด้านมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านงานบริการด้านสุขภาพ ด้านงานบริหาร และด้านงานวิชาการ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าระดับการกระจายอำนาจให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านดำเนินงานด้านสาธารณสุขยังไม่มีมีการเอาใจใส่ในแต่ละด้านเท่าที่ควร จึงต้องมีการดำเนินการให้มากกว่านี้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อิศศักดิ์ คันทร, และ กุลชญา ลอยหา (2562) ศึกษาผลของโปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านด้านการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในเขตเมืองอุบลราชธานี ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ด้านการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก การรับรู้ความสามารถของตนเองต่อการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก และการรับรู้ด้านพฤติกรรมกรรมการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสูงกว่าก่อนการทดลอง และกลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระจายอำนาจให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านดำเนินงานด้านสาธารณสุขในเขตจังหวัดขอนแก่น ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจ (X1) ด้านการทำงานเป็นทีม (X3) และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน (X5) ตามลำดับ โดยทั้ง 3 ปัจจัยสามารถทำนายโดยรวมทุกด้านเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระจายอำนาจให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านดำเนินงานด้านสาธารณสุขในเขตจังหวัดขอนแก่น ได้ร้อยละ 44.3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในคะแนนมาตรฐาน $Y = .504X_1 + .208X_3 + .331X_5$ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระจายอำนาจให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านดำเนินงานด้านสาธารณสุขให้ครอบคลุมกว่านี้ โดยการอาศัยปัจจัยต่าง ๆ เข้ามาประยุกต์ใช้และบูรณาการในด้านการดำเนินงานของสาธารณสุข ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกพันธ์ คำภีระ และคณะ (2564) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อวัณโรคปอดในชุมชน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของอสม. ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อวัณโรคปอด ทักษะคิดเกี่ยวกับวัณโรคปอด อุปสรรคในการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อวัณโรคปอดอยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่ความต้องการการสนับสนุนในการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อวัณโรคปอดอยู่ในระดับสูง และ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องและการปฏิบัติงานของอสม.ในการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อวัณโรคปอดในชุมชนพบว่า ความรู้ในการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อวัณโรคปอด ทักษะคิดเกี่ยวกับวัณโรคปอด และความต้องการการสนับสนุนในการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อวัณโรคปอดมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .195$, $r = .132$ และ $r = .227$ ตามลำดับ) ส่วนอุปสรรคในการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อวัณโรคปอดมีความสัมพันธ์ทางลบกับการปฏิบัติงาน แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่าความรู้ ทักษะคิด และความต้องการการสนับสนุนมีผลต่อการปฏิบัติงานของอสม.ในการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อวัณโรคปอดในชุมชน ดังนั้นเจ้าหน้าที่สาธารณสุขต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของอสม. อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การปฏิบัติงานของ อสม.ในการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อวัณโรคปอดในชุมชนเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางการกระจายอำนาจให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านดำเนินงานด้านสาธารณสุขในเขตจังหวัดขอนแก่น พบว่า 1) ต้องกระจายอำนาจให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน 2) สร้างกลยุทธ์และการดำเนินงานด้านการส่งเสริมสุขภาพสู่การปฏิบัติ 3) ตรวจสอบกระบวนการทุกขั้นตอน 4) นำกลยุทธ์ไปปรับใช้และวางแผนงานสู่การปฏิบัติ 5) กำหนดนโยบายหลักของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับนโยบายของรัฐ 6) ส่งเสริมวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับนโยบาย 7) ดำเนินงานและการประเมินผลงาน และสรุปผลการประเมินร่วมกันอย่างเป็นระบบ 8) ประเมินผลการดำเนินงานทุกขั้นตอนเกี่ยวกับการจัดสรรทุนหรืองบประมาณ 9) กระจายอำนาจให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านอย่างจริงจัง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญศรี โตเทศ (2563)

การศึกษารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) 4.0 ภาคเหนือ ปี 2561 ผลการวิจัย พบว่า 1. การพัฒนา อสม.4.0 เป็นนโยบายของกระทรวงสาธารณสุข ที่มีความสำคัญเพื่อรองรับการพัฒนาประเทศไทย 4.0 มีเป้าหมายดำเนินการ 3 ปี คือ ปีงบประมาณ 2561-2563 กระบวนการพัฒนา อสม.4.0 มีวิธีการที่หลากหลาย ได้แก่ การส่งเสริม พัฒนา และสนับสนุน เช่น การให้ความรู้ผ่าน แอปพลิเคชัน smart อสม. หรือสื่ออื่น ๆ การฝึกปฏิบัติ การอบรมพัฒนาศักยภาพ

สรุปผลการวิจัย

ระดับการกระจายอำนาจให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านดำเนินงานด้านสาธารณสุขในเขตจังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับด้านมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านงานบริการด้านสุขภาพ ด้านงานบริหาร และด้านงานวิชาการ ตามลำดับ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกระจายอำนาจให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านดำเนินงานด้านสาธารณสุขในเขตจังหวัดขอนแก่น ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน ตามลำดับ แนวทางการกระจายอำนาจ พบว่า 1) ต้องกระจายอำนาจให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน 2) สร้างกลยุทธ์และการดำเนินงานด้านการส่งเสริมสุขภาพสู่การปฏิบัติ 3) ตรวจสอบกระบวนการทุกขั้นตอน 4) นำกลยุทธ์ไปปรับใช้และวางแผนงานสู่การปฏิบัติ 5) กำหนดนโยบายหลักของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับนโยบายของรัฐ 6) ส่งเสริมวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับนโยบาย 7) ดำเนินงานและการประเมินผลงาน และสรุปผลการประเมินร่วมกันอย่างเป็นระบบ 8) ประเมินผลการดำเนินงานทุกขั้นตอนเกี่ยวกับการจัดสรรทุนหรืองบประมาณ 9) กระจายอำนาจให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านอย่างจริงจัง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ควรประยุกต์ใช้แนวทางการกระจายอำนาจให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านดำเนินงานด้านสาธารณสุข ซึ่งพร้อมที่จะช่วยเหลือให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านดำเนินงานด้านสาธารณสุขอย่างมีประสิทธิภาพ และการบริการประชาชนในด้านต่าง ๆ ที่พระราชบัญญัติได้กำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

2.1 ควรศึกษาในเชิงลึกโดยการสัมภาษณ์ถึงรูปแบบวิธีการ และนำแบบแผนที่มีโครงสร้าง ที่ชัดเจน ประกอบกับแนวทางการกระจายอำนาจให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านจัดการงานด้านสาธารณสุขให้เกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาการแนวทางการกระจายอำนาจให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านจัดการงานด้านสาธารณสุขในเขตจังหวัดขอนแก่นทั้งองค์กรท้องถิ่น ภาครัฐ ภาคีเครือข่ายต่าง ๆ อย่างมีแบบแผน โครงสร้างตามนโยบายสาธารณะที่รัฐกำหนด ในครั้งต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2560). การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS FOR WINDOW. (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: สามลดา.

ณัฐวรรณ คำแสน. (2564). ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด – 19 ของประชาชนในเขตอำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี. วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี, 4(1), 33-48.

ธีรศักดิ์ คั่นคร และ กุลชญา ลอยหา. (2562). ผลของโปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านด้านการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในเขตเมืองอุบลราชธานี. วารสารสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7 ขอนแก่น, 26(3), 25-35.

เพ็ญศรี โตเทศ. (2563). การศึกษารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) 4.0 ภาคเหนือ ปี 2561. นครสวรรค์: ศูนย์พัฒนาการสาธารณสุขมูลฐานภาคเหนือ จังหวัดนครสวรรค์.

สมยศ นาวิการ. (2545). พฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.

เอกพันธ์ คำภีระ, สุมาลี เลิศมัลลิกาพร และอะเคื้อ อุณหเลขกะ. (2564). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อไวรัสโรคปอดในชุมชน. พยาบาลสาร, 48(1), 174-186.

Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing. (5th ed.). New York: Harper Collins.

Yamane, T. (1973). Statistics: an introductory analysis. New York: Harper & Row.

Coffee shop management in response to government assistance measures for entrepreneurs (coffee shops) in Udon Thani Province

Danai Lamkham¹ Chaiyan Khunrak² and Thanadonl Pathumchai^{3*}

¹Pichyabandit College, Thailand

²Northeastern University, Thailand

³Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand

*Corresponding author. E-mail: titenoi138@gmail.com

ABSTRACT

This research aimed to study 1) Coffee shop management towards government assistance measures for entrepreneurs, 2) Factors affecting coffee shop management, and 3) Guidelines for developing coffee shop management in Udon Thani Province. This study is mixed-method research. The sample group consisted of 400 people in Udon Thani Province. The key informants were government officials and 10 local government officials. The research instruments were questionnaires and interview forms. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, multiple regression analysis, and descriptive analysis. The research results found that 1) Coffee shop management was at a moderate level overall. 2) Factors affecting the development of coffee shop management towards government assistance measures for entrepreneurs, in all aspects, were budget, coordination, planning. 3) Guidelines for developing coffee shop management found that (1) there should be a creation of satisfaction with government assistance in expressing opinions in all aspects that can be expressed through various channels, (2) entrepreneurs should participate in government and customer forums about coffee products, (3) create cooperation among coffee shop entrepreneurs, to create partnerships with network partners to coordinate with various agencies by improving and correcting business weaknesses in the supervision between entrepreneurs and relevant agencies effectively.

Keywords: Coffee Shop Management, Government Assistance Measures, Coffee Shop Entrepreneurs

การบริหารจัดการร้านกาแฟต่อมาตรการช่วยเหลือของภาครัฐของผู้ประกอบการ (ร้านกาแฟ) ในเขตจังหวัดอุดรธานี

ดนัย ลามคำ¹ ชัยยันต์ คุณรักษ์² และ ธนดล ประทุมชัย^{3*}

¹วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต ประเทศไทย

²มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเทศไทย

³มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ประเทศไทย

*Corresponding author. E-mail: tittlenoi138@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การบริหารจัดการร้านกาแฟต่อมาตรการช่วยเหลือของภาครัฐของผู้ประกอบการ 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการร้านกาแฟ และ 3) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการร้านกาแฟ ในเขตจังหวัดอุดรธานี การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ประชาชนในจังหวัดอุดรธานี จำนวน 400 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ เจ้าหน้าที่รัฐ และเจ้าหน้าที่หน่วยงานท้องถิ่น จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ และการพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารจัดการร้านกาแฟ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการบริหารจัดการร้านกาแฟต่อมาตรการช่วยเหลือของภาครัฐของผู้ประกอบการ โดยรวมทุกด้าน พบว่า ด้านงบประมาณ ด้านการประสานงาน ด้านการวางแผน และ 3) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการร้านกาแฟ พบว่า (1) ควรมีการสร้างความพึงพอใจต่อการช่วยเหลือของภาครัฐในการแสดงความคิดเห็นอย่างรอบด้านที่สามารถแสดงความคิดเห็นผ่านหลากหลายช่องทางต่างๆ (2) ผู้ประกอบการควรเข้าร่วมเวทีเสวนาของรัฐและลูกค้าเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์กาแฟ (3) สร้างความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการร้านกาแฟด้วยกัน ในการสร้างพันธมิตรกับภาคีเครือข่ายในการประสานกับหน่วยงานต่างๆ โดยมีการปรับปรุงแก้ไขจุดบกพร่องของธุรกิจในกำกับดูแลระหว่างผู้ประกอบการและหน่วยที่เกี่ยวข้องที่มีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การบริหารจัดการร้านกาแฟ, มาตรการช่วยเหลือของภาครัฐ, ผู้ประกอบการร้านกาแฟ

© 2024 JOMSD: Journal of Organizational Management and Social Development

บทนำ

ประเทศไทยมีการแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่เกิดขึ้น ในปลายปี พ.ศ. 2562 และแพร่กระจายอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ส่งผลกระทบต่อทำให้การดำเนินชีวิตของผู้คน ต้องมีการเปลี่ยนแปลง เศรษฐกิจหยุดชะงัก ห่วงโซ่การผลิตทั้งในและต่างประเทศขาดความต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคการท่องเที่ยวและบริการที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการที่ไม่มีนักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยว ทำให้ธุรกิจบริการและการท่องเที่ยวซบเซา รายได้ลดลง ทำให้เกิดการลดการจ้างงานในภาคธุรกิจการท่องเที่ยวและบริการที่จะต้องมีการบริหารจัดการที่ครอบคลุมและทั่วถึงในปัจจุบัน (กายสิทธิ์ แก้วยาศรี และบุญมา สุนทรวิรัตน์, 2564)

ยุคสมัยปัจจุบันนี้ ถือได้ว่าการทำธุรกิจหนึ่งอย่างนั้นเป็นเรื่องง่าย มีธุรกิจหลากหลายอย่างหลายประเภทที่เกิดขึ้น เพื่อรองรับกับอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและรองรับความต้องการหรือพฤติกรรมผู้บริโภคของผู้คนที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย ซึ่งธุรกิจมีให้เลือกหลากหลายและถือได้ว่ามีอยู่จำนวนมาก คือธุรกิจประเภทอาหารและเครื่องดื่ม สามารถย่อยไปได้หลายประเภท ทั้งอาหารเกาหลี อาหารจีน อาหารญี่ปุ่นหรือสไตล์ยุโรป หลายยี่ห้อและที่ขาดไม่ได้ ถือเป็นหนึ่งธุรกิจที่เป็นที่นิยมอย่างมากในปัจจุบันเห็นจากขาดไม่ได้ คือธุรกิจร้านกาแฟ

สามารถเห็นได้ทุกแห่งหนในประเทศไทย ตามพื้นที่ที่มีผู้คนหนาแน่น (พัชรี หล้าแหล่ง, 2555) อย่างไรก็ตาม กาแฟเป็นเครื่องดื่มที่คนไทยรู้จักและบริโภคมาเป็นเวลานาน ปัจจุบันคนไทยนิยมบริโภคกาแฟสดเพิ่มมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากธุรกิจร้านกาแฟสดที่เติบโตขึ้น ทั้งนี้จากผลการสำรวจพฤติกรรมการดื่มกาแฟของคนไทย ในปี พ.ศ. 2563 โดยศูนย์วิจัยกสิกรไทย พบว่า คนไทยยังมีอัตราการดื่มกาแฟต่อคนต่ำ มากเฉลี่ย 300 แก้ว/คน/ปีเมื่อเทียบกับคนในแถบเอเชีย เช่น ชาวญี่ปุ่น ดื่มกาแฟเฉลี่ย 600 แก้ว/คน/ปี ในขณะที่ชาวอเมริกัน ดื่มกาแฟเฉลี่ย 800 แก้ว/คน/ปี ดังนั้น การดื่มกาแฟของคนไทยในอนาคตจึงยังมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น เหตุนี้ทำให้นักลงทุนจำนวนมากทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติสนใจเข้ามาลงทุนในธุรกิจร้านกาแฟ สภาพการแข่งขันในตลาดโดยรวมมีแนวโน้มรุนแรงขึ้น ผู้ประกอบการจึงต้องสร้างมาตรฐานให้กับสินค้าและบริการที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้ดียิ่งขึ้น (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2553)

พื้นที่จังหวัดอุดรธานี เป็นพื้นที่ที่มีความน่าสนใจในการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาบริหารจัดการร้านกาแฟต่อมาตรการช่วยเหลือของภาครัฐของผู้ประกอบการ (ร้านกาแฟ) เนื่องจากเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวที่เป็นระบบเศรษฐกิจขนาดใหญ่ในจังหวัด สำคัญคือ พฤติกรรมเสี่ยงต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตไม่ว่าจะเป็นการรับกาแฟ การท่องเที่ยวตามสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ เป็นต้น ดังนั้นการปรับเปลี่ยนแนวทางการพัฒนาบริหารจัดการร้านกาแฟต่อมาตรการช่วยเหลือของภาครัฐของผู้ประกอบการ จากกรณีปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการบริหารจัดการร้านกาแฟต่อมาตรการช่วยเหลือของภาครัฐของผู้ประกอบการ จึงได้ศึกษา การบริหารจัดการร้านกาแฟต่อมาตรการช่วยเหลือของภาครัฐของผู้ประกอบการ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการ และ แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการร้านกาแฟต่อมาตรการช่วยเหลือของภาครัฐของผู้ประกอบการ ในเขตจังหวัดอุดรธานี ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการร้านกาแฟต่อมาตรการช่วยเหลือของภาครัฐของผู้ประกอบการ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการร้านกาแฟต่อมาตรการช่วยเหลือของภาครัฐของผู้ประกอบการ
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการร้านกาแฟต่อมาตรการช่วยเหลือของภาครัฐของผู้ประกอบการ

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงผสมผสาน โดยใช้วิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ และวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่ในจังหวัดอุดรธานี จำนวน 1,360,867 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตจังหวัดอุดรธานี ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เป็นการสุ่มตัวอย่างจากประชากรที่มีจำนวนมาก มีความแตกต่างกันระหว่างหน่วยสุ่มที่สามารถจำแนกออกเป็นชั้นภูมิ เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความครบถ้วน ครอบคลุม และคำนวณหาจำนวนตัวอย่างตามสูตรทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตจังหวัดอุดรธานี จำนวน 400 คน (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2560)

ประชากรกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการร้านกาแฟต่อมาตรการช่วยเหลือของภาครัฐของผู้ประกอบการ (ร้านกาแฟ) ในเขตจังหวัดอุดรธานี ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก คือ คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง พิจารณาคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สามารภให้ข้อมูลองค์

ความรู้ ความเป็นมา สภาพปัจจุบันและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการร้านกาแฟต่อมาตรการช่วยเหลือของภาครัฐของผู้ประกอบการ (ร้านกาแฟ) ในเขตจังหวัดอุดรธานี จำนวน 10 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (เชิงปริมาณ) การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการศึกษาวิจัย คือ แบบสอบถาม ที่สร้างขึ้นโดยการศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้ครอบคลุมเนื้อหาและวัตถุประสงค์ในการศึกษาตามกรอบแนวคิดของตัวแปรต้นและตัวแปรตามของการบริหารจัดการร้านกาแฟต่อมาตรการช่วยเหลือของภาครัฐของผู้ประกอบการ (ร้านกาแฟ) ในเขตจังหวัดอุดรธานี แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการร้านกาแฟต่อมาตรการช่วยเหลือของภาครัฐของผู้ประกอบการ (ร้านกาแฟ) ในเขตจังหวัดอุดรธานี ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการร้านกาแฟต่อมาตรการช่วยเหลือของภาครัฐของผู้ประกอบการ (ร้านกาแฟ) ในเขตจังหวัดอุดรธานี ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการร้านกาแฟต่อมาตรการช่วยเหลือของภาครัฐของผู้ประกอบการ (ร้านกาแฟ) ในเขตจังหวัดอุดรธานี เป็นคำถามประเภทสัมภาษณ์เชิงลึกในภาคสนาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (เชิงคุณภาพ) การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการศึกษาวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ ที่สร้างขึ้นโดยการศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้ครอบคลุมเนื้อหาและวัตถุประสงค์ในการศึกษาตามกรอบแนวคิดของตัวแปรตามของแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการร้านกาแฟต่อมาตรการช่วยเหลือของภาครัฐของผู้ประกอบการ (ร้านกาแฟ) ในเขตจังหวัดอุดรธานี แบ่งออกเป็น 1 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการร้านกาแฟต่อมาตรการช่วยเหลือของภาครัฐของผู้ประกอบการ (ร้านกาแฟ) ในเขตจังหวัดอุดรธานี เป็นคำถามประเภทสัมภาษณ์เชิงลึกในภาคสนาม

3. การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือเชิงปริมาณที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้ 1. ศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการสร้างแบบสอบถาม 2. กำหนดขอบเขตของคำถาม และโครงสร้างของแบบสอบถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิด การวิจัย นำเสนอที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบปรับปรุง แก้ไขแบบสอบถามให้สมบูรณ์ 3. นำแบบสอบถามฉบับร่างที่แก้ไขปรับปรุงแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง 4. การตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่แก้ไข และผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงแล้วไปทำการทดสอบ จำนวน 40 คน กับประชากรที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดสกลนคร จากนั้นนำมาทดสอบความเชื่อมั่นโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ที่ระดับ .842 จากนั้นนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงสมบูรณ์แล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดต่อไป

การสร้างเครื่องมือเชิงคุณภาพที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้ 1. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมวิเคราะห์เป็นข้อมูลคำถามเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบในเรื่องเกี่ยวกับ แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการร้านกาแฟต่อมาตรการช่วยเหลือของภาครัฐของผู้ประกอบการ (ร้านกาแฟ) ในเขตจังหวัดอุดรธานี 2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาวางโครงสร้างแบบสัมภาษณ์โดย กำหนดขอบเขตเนื้อหาครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยตามกรอบแนวคิดของการวิจัย และขอคำแนะนำจากที่ปรึกษา เพื่อความสมบูรณ์ในประเด็น และเนื้อหาในแบบสัมภาษณ์ยิ่งขึ้น 3. ผู้วิจัย และคณะได้ร่วมการพัฒนาแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยยิ่งขึ้น และใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและข้อเท็จจริง ที่จะนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ในลำดับต่อไป 4. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างแล้วนำเสนอให้ที่ปรึกษา และนำไปปฏิบัติในภาคสนามต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล (เชิงปริมาณ) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยขอความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี หลังจากนั้นรวบรวมแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ

การเก็บรวบรวมข้อมูล (เชิงคุณภาพ) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยประสานงานเพื่อขออนุญาตกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทางโทรศัพท์ แล้วเดินทางไปตามวันเวลาที่นัดหมาย ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยแนะนำตนเอง สร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้วิจัยกับผู้ถูกสัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์การของการสัมภาษณ์ แล้วดำเนินการสัมภาษณ์พูดคุยอย่างเป็นกันเองตามแนวทางการสัมภาษณ์ที่วางไว้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้แสดงทัศนะของตนเองอย่างเต็มที่ โดยแยกเป็น 1 กลุ่ม เป็นจำนวน 10 คน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและข้อเท็จจริง ที่จะนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ในลำดับต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

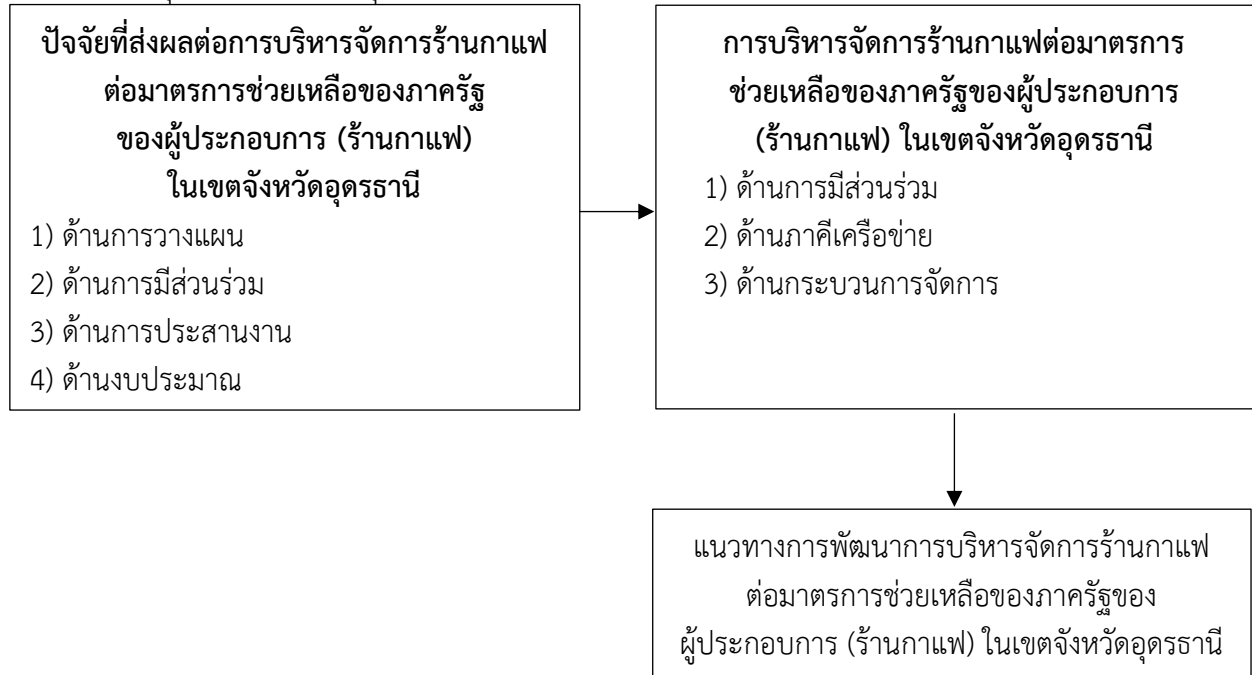
5.1 การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การบริหารจัดการร้านกาแฟต่อมาตรการช่วยเหลือของภาครัฐของผู้ประกอบการ (ร้านกาแฟ) ในเขตจังหวัดอุดรธานี โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ และร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการนำเสนอเป็นตารางใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประกอบการอภิปรายผล

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการร้านกาแฟต่อมาตรการช่วยเหลือของภาครัฐของผู้ประกอบการ (ร้านกาแฟ) ในเขตจังหวัดอุดรธานี นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณโดยใช้วิธีการคัดเลือกตัวแปรแบบเป็นลำดับขั้น ประกอบการอภิปรายผล

5.3 การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการร้านกาแฟต่อมาตรการช่วยเหลือของภาครัฐของผู้ประกอบการ (ร้านกาแฟ) ในเขตจังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยคัดเลือก และจำแนกข้อมูล จัดระเบียบข้อมูล ให้เป็นระบบ จัดทำบรรณานุกรมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำข้อมูลไปเขียนเป็น รายงานตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย 2. การวิเคราะห์ เอกสารหนังสือ ตำรา โดยการทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการร้านกาแฟต่อมาตรการช่วยเหลือของภาครัฐของผู้ประกอบการ (ร้านกาแฟ) ในเขตจังหวัดอุดรธานี และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญมาเป็นกรอบแนวคิด ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้การสรุปความ การตีความ และนำเสนอ ข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาด้านการจัดการร้านกาแฟต่อมาตรการช่วยเหลือของภาครัฐของผู้ประกอบการ (ร้านกาแฟ) ในเขตจังหวัดอุดรธานี สามารถสรุปกรอบแนวคิด ดังภาพที่ 1



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. การบริหารจัดการร้านกาแฟต่อมาตรการช่วยเหลือของภาครัฐของผู้ประกอบการ (ร้านกาแฟ) ในเขตจังหวัดอุดรธานี

ตารางที่ 1 การบริหารจัดการร้านกาแฟต่อมาตรการช่วยเหลือของภาครัฐของผู้ประกอบการ (ร้านกาแฟ) ในเขตจังหวัดอุดรธานี

การบริหารจัดการร้านกาแฟต่อมาตรการช่วยเหลือของภาครัฐ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านการมีส่วนร่วม	3.07	0.17	ปานกลาง
ด้านภาคีเครือข่าย	3.05	0.45	ปานกลาง
ด้านกระบวนการจัดการ	3.00	0.43	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.04	0.31	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารจัดการร้านกาแฟต่อมาตรการช่วยเหลือของภาครัฐของผู้ประกอบการ (ร้านกาแฟ) ในเขตจังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.04$ S.D.=0.31) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 3.07$ S.D.=0.17) ด้านกระบวนการจัดการ ($\bar{X} = 3.05$ S.D.=0.45) และด้านภาคีเครือข่าย ($\bar{X} = 3.00$ S.D.=.43) ตามลำดับ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการร้านกาแฟต่อมาตรการช่วยเหลือของภาครัฐของผู้ประกอบการ (ร้านกาแฟ) ในเขตจังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ ด้านงบประมาณ (X4) ด้านการประสานงาน (X3) ด้านการวางแผน (X1) มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .425 .278 และ .044 ตามลำดับ และปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการร้านกาแฟต่อมาตรการช่วยเหลือของภาครัฐของผู้ประกอบการ (ร้านกาแฟ) ในเขตจังหวัดอุดรธานี ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วม X2 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญสม รัศมีโชติ (2564) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยแห่งความสำเร็จของธุรกิจร้านกาแฟอินดี้ในเขตภาคกลางตอนล่างของประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า วิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จที่ส่งผลต่อ ความสำเร็จของภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านความน่าเชื่อถือมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดและ 4) การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณของปัจจัยที่ส่งผลต่อปัจจัยแห่งความสำเร็จของธุรกิจ พิจารณาจากน้ำหนักของผลกระทบของตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อปัจจัย ความสำเร็จ พบว่ามีปัจจัย 7 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากร มีผลต่อความสำเร็จสูงมากเป็นอันดับแรก รองลงมา คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านความเชื่อมโยงของประสบการณ์ ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด ตามลำดับ

แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการร้านกาแฟต่อมาตรการช่วยเหลือของภาครัฐของผู้ประกอบการ (ร้านกาแฟ) ในเขตจังหวัดอุดรธานี พบว่า ควรมีการสร้างความพึงพอใจต่อการช่วยเหลือของภาครัฐในการแสดงความคิดเห็นอย่างรอบด้านที่สามารถแสดงความคิดเห็นผ่านหลากหลายช่องทางต่างๆ การมีส่วนร่วมตามที่กฎหมายกำหนดร่วมมือกับทางภาครัฐทุกอย่างในฐานะผู้ประกอบการเข้าร่วมเวทีเสวนาของรัฐและลูกค้าเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์กาแฟ สร้างความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการร้านกาแฟด้วยกัน ในการสร้างพันธมิตรกับภาคีเครือข่ายในการประสานกับหน่วยงานต่าง ๆ โดยมีการปรับปรุงแก้ไขจุดบกพร่องของธุรกิจในกำกับดูแลระหว่างผู้ประกอบการและหน่วยที่เกี่ยวข้องที่มีประสิทธิผล ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ วันวิสา ไกรแก้ว (2563) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาพฤติกรรมกรรมการเพิ่มการบริโภคกาแฟสดและการเปลี่ยนการบริโภคจากชาหรือกาแฟสำเร็จรูปมาเป็นกาแฟสด ผลการศึกษาพบว่า สำหรับผู้ที่บริโภคกาแฟสดเป็นหลัก ปัจจัยที่จะทำให้เพิ่มการบริโภคกาแฟสดอย่างแน่นอน ได้แก่ ปัจจัยด้านคุณสมบัติ ได้แก่ กาแฟทำให้อุณหภูมิสูงขึ้นกระปรี้กระเปร่าในการทำงานในช่วงเวลาที่เร่งด่วน รองลงมา คือ กาแฟทำให้อุณหภูมิสูงขึ้นมีสมาธิในการทำงาน และกาแฟมีสารต้านอนุมูลอิสระ ชับสารพิษ ชับไล่ความแก่ชรา ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

การบริหารจัดการร้านกาแฟต่อมาตรการช่วยเหลือของภาครัฐของผู้ประกอบการ (ร้านกาแฟ) ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านกระบวนการจัดการ และด้านภาคีเครือข่าย ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการร้านกาแฟต่อมาตรการช่วยเหลือของภาครัฐของผู้ประกอบการ (ร้านกาแฟ) ได้แก่ ด้านงบประมาณ ด้านการประสานงาน ด้านการวางแผน และควรมีการสร้างความพึงพอใจต่อการช่วยเหลือของภาครัฐในการแสดงความคิดเห็นอย่างรอบด้านที่สามารถแสดงความคิดเห็นผ่านหลากหลายช่องทางต่างๆ การมีส่วนร่วมตามที่กฎหมายกำหนดร่วมมือกับทางภาครัฐทุกอย่างในฐานะผู้ประกอบการเข้าร่วมเวทีเสวนาของรัฐและลูกค้าเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์กาแฟ สร้างความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการร้านกาแฟด้วยกัน ในการสร้างพันธมิตรกับภาคีเครือข่ายในการประสานกับหน่วยงานต่าง ๆ โดยมีการปรับปรุงแก้ไขจุดบกพร่องของธุรกิจในกำกับดูแลระหว่างผู้ประกอบการและหน่วยที่เกี่ยวข้องที่มีประสิทธิผล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรให้หน่วยงานภาครัฐและภาคีเครือข่ายจัดให้องค์กรและสังคมหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่ในแนวทางการพัฒนาบริหารจัดการร้านกาแฟต่อมาตรการช่วยเหลือของภาครัฐของผู้ประกอบการ (ร้านกาแฟ) อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ควรสร้างความร่วมมือประสานงานกับทุกๆ ฝ่าย โดยมีการยึดถือหลักการมีส่วนร่วมและความปลอดภัยในแนวทางการพัฒนาบริหารจัดการร้านกาแฟต่อมาตรการช่วยเหลือของภาครัฐของผู้ประกอบการ (ร้านกาแฟ) อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 หน่วยงานภาครัฐและผู้บริหารหรือผู้ประกอบการควรกำหนดนโยบาย มีแบบแผนในแนวทางการพัฒนาบริหารจัดการร้านกาแฟต่อมาตรการช่วยเหลือของภาครัฐของผู้ประกอบการ (ร้านกาแฟ) ซึ่งนำเอาการมีส่วนร่วมไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

2.1 รมรณรงค์ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในแนวทางการพัฒนาบริหารจัดการร้านกาแฟต่อมาตรการช่วยเหลือของภาครัฐของผู้ประกอบการ (ร้านกาแฟ) ไปปฏิบัติภายในชุมชนอย่างจริงจัง

2.2 ควรให้ผู้ประกอบการและภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในแนวทางการพัฒนาบริหารจัดการร้านกาแฟต่อมาตรการช่วยเหลือของภาครัฐของผู้ประกอบการ (ร้านกาแฟ) ในจังหวัดอย่างเป็นรูปธรรม

2.3 ควรให้ผู้ประกอบการหรือเจ้าหน้าที่แต่ละฝ่าย เข้ามามีส่วนร่วมในแนวทางการพัฒนาบริหารจัดการร้านกาแฟต่อมาตรการช่วยเหลือของภาครัฐของผู้ประกอบการ (ร้านกาแฟ) ในเขตเทศบาลอย่างมีประสิทธิภาพ

2.4 ควรให้หน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ในเทศบาล ลงมือปฏิบัติในแนวทางการพัฒนาบริหารจัดการร้านกาแฟต่อมาตรการช่วยเหลือของภาครัฐของผู้ประกอบการ (ร้านกาแฟ) ในเชิงบวกให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

3.1 ควรศึกษาปัจจัยเชิงลึกโดยการลงสัมภาษณ์ถึงกระบวนการ รูปแบบ วิธีการดำเนินการในแนวทางการพัฒนาบริหารจัดการร้านกาแฟต่อมาตรการช่วยเหลือของภาครัฐของผู้ประกอบการ (ร้านกาแฟ) อย่างเป็นรูปธรรมและชัดเจน

3.2 ในส่วนของการวิจัยครั้งต่อไป หลังจากที่ได้มีการดำเนินการแก้ไขตามข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาบริหารจัดการร้านกาแฟต่อมาตรการช่วยเหลือของภาครัฐของผู้ประกอบการ (ร้านกาแฟ) ควรจะเพิ่มจำนวนของกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมมากขึ้น ทั้งด้านขนาดพื้นที่ทำการวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ประชากรกลุ่มเป้าหมาย เพื่อนำมาวิเคราะห์หามาตรการประยุกต์ใช้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพในจังหวัด

เอกสารอ้างอิง

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2560). การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS FOR WINDOW. (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: สามลดา.

กานดา เสือจำศีล. (2555). พฤติกรรมการเข้าใช้บริการร้านกาแฟสดสตาบัคส์ของผู้บริโภคในจังหวัดปทุมธานี.

สืบค้นจาก <http://www.repository.rmutt.ac.th/>.

กายสิทธิ์ แก้วยาศรี และบุญมา สุนทรวิรัตน์. (2564). แนวทางการดำเนินงานและผลกระทบจากโรคติดเชื้อโคโรนาไวรัส (โควิด-19) จังหวัดเลย. Academic Journal of Community Public Health, 7(1), 16–34.

- ชิตธารินทร์ ลิ้มเพิ่มวุฒิพร. (2565). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการบริโภคกาแฟประเภทแคปซูลของพนักงานออฟฟิศ Generation Y ที่ Work from home ช่วงโควิดในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. (การจัดการมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล).
- บุญสม รัศมีโชติ. (2564). ปัจจัยแห่งความสำเร็จของธุรกิจร้านกาแฟอินดี้ในเขตภาคกลางตอนล่างของประเทศไทย. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยธนบุรี, 2(15), 137-149.
- วันวิสา ไกรแก้ว. (2563). การศึกษาพฤติกรรมการเพิ่มการบริโภคกาแฟสดและการเปลี่ยนการบริโภคจากชาหรือกาแฟสำเร็จรูปมาเป็นกาแฟสด. (เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2553). กาแฟกระป๋องพร้อมดื่มปี '53. สืบค้นจาก <http://www.kasikornresearch.com/TH/KEcon%20Analysis/Pages/ViewSummary.aspx?docid=25363>.
- Yamane, T. (1973). Statistics: an introductory analysis. New York: Harper & Row.